

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

İlin son aylarında
global inflyasiya
sürətlənəcək

yazısı səh.10-da

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 19-21 oktyabr 2024-cü il Şənbə № 191 (8564) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Parlamentdə mühüm qərarlar qəbul edildi

Belediyyələrin sayının azalmasına "hə" deyildi, cərimələrlə bağlı müzakirələr aparıldı

yazısı səh.5-də

İrəvan Bakıdan məktub gözləyir - yazışmaya davam, yoxsa tamam...

yazısı səh.6-da

İranda türk dili yasağı - Pezeşkianın yumruğunu masaya vurmaq zamanı

yazısı səh.12-də

Hindistandan Ermənistanı Azərbaycan qadağası - hiylə, yoxsa...

yazısı səh.6-da

Avropa Birliyi Gürcüstana görə toplaşdı - seçki arəfəsi son zərbə

yazısı səh.11-də

İrəvan nüvə bombasından da qorxulu silahı - blef, yoxsa...

yazısı səh.7-də

Qadınların hakim, vəkil olmaq marağı niyə azdır - səbəb

yazısı səh.14-də

"Dəmir günbəz"də "dəlik" var iddiası - hərbi ekspert elə şey dedi ki...

yazısı səh.8-də

Bu il Neft Fondunun gəlirləri 15 mlrd. manatı ötüb

yazısı səh.9-da

Gəncədə baş verən partlayışda 2 nəfər öldü

yazısı səh.13-də

AYNA: "Bakı əhalisinin 20%-nin ictimai nəqliyyata əlçatanlığı yoxdur"

yazısı səh.3-də

İSTANBULDA MÜHÜM SÜLH VƏ ZƏNGƏZUR MÜZAKİRƏLƏRİ

"3+3" əməkdaşlıq formatında XİN başçıların görüşündə birgə bəyannamə qəbul edildi; Nazir Ceyhun Bayramov konstitusiyaya dəyişikliyi şərtini ortaya qoydu; **Lavrov**: "Bakı və İrəvan birbaşa, vasitəçisiz razılığa gələ bilsə, biz ancaq şad olarıq"

yazısı səh.9-da

"Prezident COP29 zamanı qadağaların əleyhinə oldu"

Anar Ələkbərov: "Bakıda hər şey əvvəlki kimi olacaq, yalnız bir çox dövlət və hökumət başçıların qatılacağı liderlər sammiti günü təhlükəsizlik baxımından nəqliyyatın hərəkəti məhdudlaşdırılacaq"

yazısı səh.3-də

Elnur Soltanov:
"Azərbaycan COP29-a gələcək qonaqları qarşılamağa hazırdır"

yazısı səh.2-də

Britaniya səfiri:
"Son 33 ildə Azərbaycan bir dövlət kimi böyük inkişafa nail olub"

yazısı səh.2-də

Harris "valı" dəyişdi, Bayden yolu getməyəcək? - Bakının gözləntisi

yazısı səh.7-də

Elnur Soltanov: “Azərbaycan COP29-a gələcək qonaqları qarşılamağa hazırdır”

COP-ların tarixən, 1995-ci ildən etibarən, ortalama 10 min iştirakçısı olub. 2009 Kopenhagen və 2015 Parisdə bu rəqəm 30 min ətrafına çatıb. Son 3-4 ildir ki, bu sayı yenidən 30 minə yüksəlib.

Bunu energetika nazirinin müavini, COP29 Azərbaycan üzrə baş icraçı direktor Elnur Soltanov APA-ya müsahibəsində bildirib.

O qeyd edib ki, Dubayda keçirilən son COP-da isə qonaq sayı 60-100 min ətrafında olub: “Bu tarixi olaraq bir yenilik idi. Biz 40-50 min ətrafında qonaq gözləyirik. Amma burada nəzərə alınmalı başqa məqamlar da var. Yalnız qeydiyyatdan keçənlərmi sayılacaq, ya gələnlərin ailə üzvləri, müxtəlif əlaqədar tədbirlərlə bağlı gələn ziyarətçilər də nəzərə alınacaq? Buna görə say dəyişə bilər. Qeyd etdiyimiz kimi, COP-lar iqlim danışıqları prosesidir ki, bəzən sayın həddindən artıq olmasının əsas məqsəddən yayınılması ilə nəticələnməyi ifadə edilir. Bütün hallarda, Azərbaycan gələcək qonaqları qarşılamağa hazırdır”.

Rəsmi Bakı Fransanın xarici işlər nazirinə cavab verib

Fransanın Avropa və xarici işlər naziri Jan Noel Baronun France Inter kanalına müsahibəsi zamanı, “Azərbaycanın Ermənistanla münasibətdə beynəlxalq hüquq pozduğunu” bildirməsi bu ölkənin Azərbaycana qarşı növbəti əsas-sız və qərəzli münasibətin, beynəlxalq hüquqa dayaz və səthi yanaşmanın göstəricisidir.

APA xəbər verir ki, bu barədə Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Ayxan Hacızadə Fransanın Avropa və xarici işlər naziri Jan Noel Baronun Azərbaycan əleyhinə səsləndirdiyi fikirlərə dair şərhində bildirib.

XİN rəsmisi qeyd edib ki, Azərbaycan bütün addımlarında beynəlxalq hüququ və ədaləti əsas götürüb.

“Ölkəmizin beynəlxalq hüquqa zidd davrandığını iddia etmək absurddur və Fransanın bunun əksini sübut edəcək heç bir dəlili yoxdur.

Maraqlıdır ki, özünü beynəlxalq hüququn təbliğatçısı və ədalətin təminatçısı kimi təqdim edən Fransa heç zaman Azərbaycana münasibətdə beynəlxalq hüququn bütün norma və prinsiplərini kobud şəkildə pozulmasını tənqid etməyib.

Bir milyona yaxın azərbaycanlıni öz doğma yurd-yuvasından didərgin salmış, kütləvi qırğınlar və insanlığa qarşı cinayətlər törətmiş, Ermənistan ərazisindən kütləvi şəkildə deportasiya edilmiş yüz minlərlə azərbaycanlının qayıdış hüququnu heçə sayan Ermənistanı qurban kimi təqdim etmək yanlış siyasətdən xəbər verir. Dünyanın bir çox yerlərinə münasibətdə xarici siyasəti iflasa uğramış Fransanın bölgəmizdə destruktiv fəaliyyətinə son qoyulmasını bir daha tələb edirik”, - Ayxan Hacızadə vurğulayıb.

Xarici dövlət borcunun yuxarı həddi 10 mlrd. dollar müəyyən edilib

Azərbaycanda xarici dövlət borcunun yuxarı həddi 10 mlrd. dollar müəyyən edilib.

Bu barədə “APA-Economics”ə Maliyyə Nazirliyindən bildirilib.

Qeyd edilib ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 30 dekabr tarixli 3702 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasında dövlət borcunun idarə edilməsinə dair orta və uzun müddət üçün Strategiyasının 2022-2025-ci illər üzrə yenilənməsi çərçivəsi” ilə müəyyən edilən hədəflərə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2023-cü il 4 avqust tarixli 4021 nömrəli Sərəncamı ilə dəyişikliklər edilərək

dövlət borcunun ÜDM-ə nisbət göstəricisinin yuxarı həddinin 30 faizdən aşağı səviyyədə saxlanılması, bu zaman xarici dövlət borcunun məcmu məbləğinin 10 milyard ABŞ dollarını üstələməməsi kimi hədəflər müəyyən edilib.

Bildirilib ki, müəyyən olunmuş bir sıra prioritet sahələr, o cümlədən, nəqliyyat sektoru, özünüməşğulluq və sosial müdafiənin gücləndirilməsi üzrə layihələrin maliyyələşdirilməsi üçün beynəlxalq maliyyə institutlarından xarici borcun cəlb edilməsi məqsədilə müvafiq prosedurlara başlanılıb. 2025-ci ilin sonuna Azər-

baycan Respublikasının dövlət borcunun (xarici və daxili) ümumi məbləği 30 milyard manat səviyyəsinə düşəcək və ya ÜDM-in 23 faizinə çatacağı proqnozlaşdırılır. Həmin dövrdə xarici dövlət borcunun 9 milyard manat və ya ÜDM-in 7 faizi həcmində, daxili dövlət borcunun isə 21 milyard manat və ya ÜDM-in 16 faizi həcmində olacağı gözlənilir. Ortamüddətli (2025-2028-ci illər) dövrün sonuna Azərbaycan Respublikasının dövlət borcunun (xarici və daxili) ümumi məbləğinin 33,8 milyard manat səviyyəsinə çatacağı, ÜDM-in 23 faizdən aşağı olacağı gözlənilir.

**Britaniya səfiri:
“Son 33 ildə
Azərbaycan bir
dövlət kimi böyük
inkışafa nail olub”**

Böyük Britaniyanın Azərbaycandakı səfiri Fergus Auld Azərbaycanın Dövlət Müstəqilliyinin Bərpası Günü ilə bağlı paylaşım edib.

APA xəbər verir ki, səfir bildirib ki, son 33 ildə Azərbaycan böyük inkışafa nail olub.

“1991-ci ilin 18 oktyabrında Azərbaycan öz müstəqilliyini bərpa etdi. Son 33 ildə Azərbaycan bir dövlət kimi böyük inkışafa nail olmuşdur. Bu möhtəşəm bayram münasibətilə hamınızı təbrik edirəm!” - diplomat qeyd edib.

**Qarabağa
2025-2028-ci
illərdə 14,6 mlrd.
manat xərclənəcək**

Dövlət büdcəsinin əsaslı xərclərinin ortamüddətli dövrün sonuna 2024-cü ilin təsdiq olunmuş göstəricisi ilə müqayisədə 3581,4 milyon manat və yaxud 23,3 faiz azalma ilə 11794,4 milyon manat təşkil edəcəyi proqnozlaşdırılır.

Bu barədə “APA-Economics”ə Maliyyə Nazirliyinə istinadən xəbər verir.

Qeyd edilib ki, ortamüddətli dövrdə dövlət büdcəsinin əsaslı xərclərinin mühüm hissəsini Böyük Qayıdış Proqramının icrası və ölkənin müdafiə qabiliyyətinin və təhlükəsizliyinin gücləndirilməsi təşkil edir.

İşğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidənqurulması və bərpası ilə bağlı xərclərin 2025-2028-ci illərdə 14 milyard 612 milyon manat təşkil edəcəyi proqnozlaşdırılır ki, bunun da əsaslı xərclərdə xüsusi çəkisi 28,9 faizdir.

Polis Akademiyasına qəbulda yenilik

Daxili İşlər Nazirliyinin Polis Akademiyası informasiya təhlükəsizliyi (İT) ixtisası üzrə mütəxəssis yetiştirəcək.

Modern.az xəbər verir ki, bu barədə DİN-in Mətbuat xidmətinin reisi, polis polkovnik-leytenantı Elşad Hacıyev deyib.

O bildirib ki, gələn il - 2025-2026-cı tədris ili üçün Polis Akademiyasına I qrupdan İT ixtisası üzrə qəbul elan ediləcək.

Noyabrda bu tarixlərdə iş olmayacaq - tam 6 gün...

İş və istirahət günlərinin yerləri dəyişdirilib.

Musavat.com bildirir ki, Nazirlər Kabineti bu barədə qərar verib.

İş və istirahət günlərinin ardıcılığını təmin etmək məqsədilə 2024-cü il 12 və 13 noyabr iş günləri ilə müvafiq olaraq 16 və 23 noyabr istirahət günlərinin yerləri dəyişdirilib.

Qeyd edək ki, 8 noyabr Zəfər günü qeyri-ış günüdür. 9 noyabr Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı günü, iş günü hesab edilməyən bayram günüdür. Bu il 9 noyabr şənbə gününə təsadüf etdiyi üçün Əmək Məcəlləsinə uyğun olaraq növbəti həftənin bazar ertəsi - 11 noyabr qeyri-ış günü olacaq. Beləliklə, iş və istirahət günlərinin yerinin dəyişdirilməsi ilə əlaqədar 6 gün - 8, 9, 10 (bazar günü), 11, 12 və 13 noyabr qeyri-ış günü olacaq.

"Prezident COP29 zamanı qadağaların əleyhinə oldu"

Anar Ələkbərov: "Bakıda hər şey əvvəlki kimi olacaq, yalnız bir çox dövlət və hökumət başçıların qatılacağı liderlər sammiti günü təhlükəsizlik baxımından nəqliyyatın hərəkəti məhdudlaşdırılacaq"

"Bakıda COP29-a hazırlıqla bağlı nəzərdə tutulan işlərin, demək olar ki, 90%-i uğurla tamamlanıb". Haqqın.az məlumat yayıb ki, bunu Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi Anar Ələkbərov jurnalistlərlə görüşündə deyib.

Xatırladaq ki, sentyabrın 17-də Prezident İlham Əliyev COP29-a hazırlıq çərçivəsində Bakı Olimpiya Stadionunun ərazisində aparılan işlərlə tanış olub. Anar Ələkbərovun sözlərinə görə, dövlət başçısı öz köməkçisinə görülməli işlərlə tanış olmaq üçün Azərbaycan mediasını dəvət etməyi tövsiyə edib. "Cənab Prezident özü də global konfransa hazırlıq prosesindən razı qaldı", - Ələkbərov bildirib.

Prezidentin köməkçisi təəssüflə qeyd edib ki, konfrans zamanı xüsusi tədbirlərin görülməsi və xüsusi rejimin tətbiqi ilə bağlı cəmiyyətdə daha çox yalan xəbərlər yayılıb.

"Bəli, mərkəzi küçələrin bağlanması, nəqliyyatın hərəkətinin məhdudlaşdırılması təklifləri var idi. Lakin cənab Prezident bu təşəbbüslərə qəti şəkildə qarşı çıxdı. Bakıda hər şey əvvəlki kimi olacaq.

Yalnız bir çox dövlət və hökumət başçıların qatılacağı liderlər sammiti günü təhlükəsizlik baxımından nəqliyyatın hərəkəti məhdudlaşdırılacaq", - Ələkbərov bildirib.

Konfransa hazırlıqla bağlı müzakirələr zamanı kütləvi tədbirlərin, eləcə də toy şənliklərinin, restoran və mağazaların fəaliyyətinin məhdudlaşdırılması ilə bağlı təkliflər səsəndirilib. Bu məsələ ilə

bağlı Prezident İ.Əliyev Azərbaycan paytaxtının həyatının pozulmasına qarşı olub.

Prezidentin köməkçisinin sözlərinə görə, İ.Əliyev şəhərin abadlaşdırılması, yeni parkların salınması, Bakının müxtəlif yerlərində ağacəkmə mərasimlərinin keçirilməsi ilə bağlı işlərin gücləndirilməsi ilə bağlı tapşırıqlar verib.

"Hər bir dövlət qurumunun bunu necə təşkil etmək

barədə öz ideyası var idi, lakin prezidentin qərarı ilə idarəetməni sistemləşdirmək və işi vahid mərkəzdən əlaqələndirmək səlahiyyəti verildi".

A.Ələkbərov hesab edir ki, COP29-un Bakıda keçirilməsi Azərbaycan paytaxtı üçün tarixi hadisədir. Təxminən 50 min qonaq və turist gəlişi gözlənilir. Azərbaycan tarixində ilk dəfədir ki, belə genişmiqyaslı tədbir keçirilir.

tərəfindən dövlət vəsaitlərinin və digər dövlət əmlakının idarə olunmasının auditinin nəticələrinə dair Auditor hesabatı", Azərbaycan Respublikasının Kosmik Agentliyi" publik hüquqi şəxs tərəfindən dövlət vəsaitinin və əmlakının istifadəsi və idarə edilməsinin hüquqi aktlara uyğunluğunun auditinin nəticələrinə dair Auditor hesabatı", "Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi və tabeliyində olan təsərrüfat hesablı Əsaslı Tikinti və Təchizat İdarəsi"nə dövlət büdcəsindən əsaslı vəsait qoyuluşu üzrə ayrılan dövlət investisiyalarının auditinin nəticələrinə dair Auditor hesabatı" müzakirə edilib. Müzakirələrin nəticəsində auditor hesabatlarının təsdiq olunmasına, aşkar edilmiş nöqsanların audit olunan qurumlar tərəfindən aradan qaldırılması məqsədilə zəruri işlərin görülməsinə dair qərarlar qəbul edilib.

İclasda həmçinin nəzarət tədbirlərinin başlanılması ilə bağlı proqram müzakirə olunaraq təsdiq edilib.

COP29 müddətində SMS icazə ilə bağlı xəbərlərə aydınlıq gətirildi

"Bu məsələ ilə bağlı qeyd edilməlidir ki, COP29 müddətində şəhər sakinlərinin evdən çıxması ilə bağlı səlahiyyətli qurumlar tərəfindən hər hansı məhdudiyyət və qadağaların və ya SMS icazələrin tətbiqi nəzərdə tutulmur".

"Qafqazinfo" APA-ya istinadən xəbər verir ki, bu barədə COP29-un baş icraçı direktoru Elnur Soltanov COP29 müddətində evdən çıxma qadağasının və SMS icazələrin tətbiq ediləcəyinə dair fikirlərə münasibət bildirərkən deyib.

O qeyd edib ki, bu məlumat tamamilə dezinformasiyadır: "İctimaiyyəti bu kimi dezinformasiyalara inanmamağı və yalnız qurumlar tərəfindən verilmiş rəsmi məlumatları əsas götürməyi xahiş edirik".

DYP sürücülərə müraciət etdi - 19-dan 20-nə keçən gecə...

Bakı Şəhər DYP İdarəsi sürücülərə müraciət edib. Müraciətdə bildirilir ki, oktyabrın 19-dan 20-nə keçən gecə saat 02 radələrindən 06 radələrində COP29 tədbirinə hazırlıq məqsədi ilə paytaxtın Hava limanı şosesi, Heydər Əliyev prospekti, Neftçilər prospekti və Yusif Səfərov, Niyazi, İstiqlaliyyət, Lermontov, Mikayıl Hüseynov, Xəqani Rüstəmov, Teymur Elçin, Mehdi Hüseyn küçələrində nəqliyyatın idarə edilməsi üzrə monitorinqlərin keçirilməsi üçün avtomobillərin hərəkət istiqaməti dəyişdiriləcək.

Hava limanı istiqamətinə alternativ yol kimi 8 Noyabr prospektindən Zığ yoluna keçməklə, eləcə də Heydər Əliyev prospektində köməkçi yol ilə Bakıxanov qəsəbəsinə keçməklə hərəkət edə bilərlər.

Şəhərin mərkəzinə doğru işə sürücülər Mikayıl Müşfiq, Abdulla Şaiq, Mirzağa Əliyev və Şəmsi Bədəlbəyli küçələrindən keçməklə daxil ola bilərlər.

Sürücülərdən monitorinq müddətində qeyd edilən istiqamətlər üzrə nəqliyyat vasitələrinin hərəkətinə tətbiq olunan məhdudiyyətləri nəzərə almalı xahiş olunur.

AYNA: "Bakı əhalisinin 20%-nin ictimai nəqliyyata əlçatanlığı yoxdur"

Bakıda ictimai nəqliyyata əlçatanlıq təxminən 80%-dir. "APA-Economics" xəbər verir ki, bunu Azərbaycan Yeriüstü Nəqliyyat Agentliyinin (AYNA) Bakı regional idarəsinin müdiri Tərlan Səfərov bu gün keçirilən ictimai dinləmədə deyib.

"Bu o deməkdir ki, paytaxtda əhalinin 20%-nin ictimai nəqliyyata əlçatanlığı yoxdur. Hazırda Bakıda yeni avtobus şəbəkəsi hazırlayırıq. Bu şəbəkə ilə ictimai nəqliyyata əlçatanlığın 93 %-in üstünə çıxarılması planlaşdırılır", - deyir T.Səfərov əlavə edib.

AMEA-nın İşlər İdarəsi ilə bağlı Baş Prokurorluğa müraciət edildi

Hesablama Palatası AMEA-nın İşlər İdarəsi ilə bağlı Baş Prokurorluğa müraciət edib. "APA-Economics" xəbər verir ki, bu barədə Hesablama Palatasının sədri Vüqar Gülməmmədovun rəhbərliyi ilə keçirilən Kollegiya iclasında bildirilib.

İclasda "Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının İşlər İdarəsi tərəfindən dövlət vəsaitlərinin və digər dövlət əmlakının idarə olunmasının

auditi"nin nəticələri müzakirə olunub. Müzakirələrin nəticəsinə əsasən 2020-2021-ci illərdə dövlət vəsaitindən və əmlakından istifadədə aşkar

edilmiş hüquqpozmalarda cinayət tərkibi əlamətlərinin ehtimal olunması nəzərə alınmaqla müvafiq materialların Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğuna göndərilməsinə dair qərar qəbul olunub.

İclasda "Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti

Xəbər verildiyi kimi, Azərbaycanda minatəmizləmə prosesi zamanı həlak olan şəxslərə (mina təmizləyənlərə) şəhid statusunun verilməsi təklif edilib. Bu təkliflə Azərbaycan Respublikası Minatəmizləmə Agentliyinin (ANAMA) İdarə Heyəti sədrinin birinci müavini Bəhruz Məmmədov parlamentdə çıxış edib.

O qeyd edib ki, Vətən müharibəsindən sonra ilk dəfə ANAMA əməkdaşı Xankəndidə tapılan tələ minasının poliqonda partlaması nəticəsində həyatını itirib: "ANAMA olaraq minatəmizləmə prosesi zamanı həyatını itirən əməkdaşlarımıza şəhid statusunun verilməsini təklif edirik".

B.Məmmədov xatırladı ki, azad edilən ərazilərdə demək olar mina ilə çirkəndirilməmiş ərazi yoxdur: "Həmin ərazilərdə təxminən 1 milyon 167 min hektar minalarla çirkənlənib. Həmin ərazilərin 14.2 faizi minalardan təmizlənib. Hazırda təhlükəli ərazi dediyimiz bölgələrin ümumi sahəsi 1 milyon hektardan

"Bu ad onlara da verilsin..."

qanun və din kimləri şəhid sayır...

Ekspertlər hesab edir ki, minatəmizləmə prosesində həyatını itirənlər həm hüquqi, həm də dini baxımdan şəhid adını almalıdır

karlanıb və zərərsizləşdirilib.

Bu barədə Azərbaycan Minatəmizləmə Agentliyinin (ANAMA) azad edilmiş ərazilərdə həyata keçirilən humanitar minatəmizləmə əməliyyatları ilə bağlı həftəlik məlumatında deyilir.

Məlumat əsasən, 1198.7 hektar ərazi minalardan təmizlənib.

Qeyd edək ki, minatəmizləmə əməliyyatlarını ANAMA, Müdafiə Nazirliyi, Föv-

ziyyətdə bu hüququn onlara şamil edilməsi düşünülə bilər. Hər halda bu diqqətdə saxlanılmalı vacib məsələlərdən biridir. Çünki onlar da ən ağır şərtlərdə öz vəzifə borclarını yerinə yetirərək müxtəlif həyati riskə gedirlər. Bu da müəyyən problemlər yarada bilər. Bu baxımdan da məsələni bu kontekstdə müzakirə etmək daha doğru olar. Qanunvericiliyin də məsələyə münasibətinin ortaya

İlahiyyətçi Ağa Hacıbəyli "Yeni Müsavat"a deyib ki, islam dininin şəhidə yanaşması, şəhadət zirvəsini anlatması həm Quran ayələri, həm də peyğəmbərimizin hədisləri ilə təsbit edilib: "Şəhidlik peyğəmbərlikdən sonra ən ali zirvə sayılır. Bu zirvəyə çatmaq üçün də bir mübarizə ortaya qoyan o igidlərin əhvalı önəmli sayılır. Allah rızasını qazanmaq üçün canlarını fəda edən ruhlara Yaradan şə-

Qarabağda torpaqlar kənd və qəsəbə sakinlərinə icarəyə veriləcək - yeni qanun

Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərində əhalinin məskunlaşdığı kənd və qəsəbə ərazi vahidlərinin sərhədləri daxilində yaşayış məntəqələrinə yaxın kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlar müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) müəyyən etdiyi qaydada kənd və qəsəbə sakinlərinə (birliklik və çoxillik əkinlərin aparılması üçün) güzəştli şərtlərlə icarəyə veriləcək.

APA-nın xəbərinə görə, bu, Milli Məclisin dünən keçirilən iclasında müzakirəyə çıxarılan "Torpaq icarəsi haqqında" qanuna təklif olunan dəyişiklikdə əksini tapıb.

Layihəyə əsasən, Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərində kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlar sahibkarlıq subyektlərinə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) müəyyən etdiyi qaydada investisiya müsabiqələri vasitəsilə icarəyə veriləcək.

Qanun layihəsi səsverməyə çıxarılaq birinci oxunuşda qəbul edilib.

göstərilir. Ananın övladını istifadə olunmuşdur. Ermənisdünyaya gətirdiyi zaman vəfat edərsə, o anaya da şəhid ana kimi baxılır. Ümid edirik ki, qanunvericilikdə də nəzərə alınacaq, mina ilə bağlı, o qorxunc mücadilənin içərisində gecə -gündüz demədən Vətənimiz üçün mübarizə aparən insanlara da şəhid gözü ilə baxılacaq".

Qeyd edək ki, 10 noyabr 2020-ci il tarixdə hərbi əməliyyatların dayandırılması barədə üçtərəfli bəyanat qəbul edildi. Rəsmi məlumatlara əsasən həтта həmin Bəyanatın imzalanmasından sonrakı 200 gün ərzində işğaldan azad edilmiş ərazilərdə təxminən 100 milyon kvadratmetr sahədə 35000-dən çox minanın zərərsizləşdirilməsinə baxmayaraq, mina qurbanlarının sayı artmaqda davam edir. Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi zamanı piyada və tank əleyhinə minalardan geniş şəkildə

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Müsavat"

çoxdur. Bir çox ərazilərdə mina olmasa da, bu tip sursatlar var. Ümumilikdə, keçmiş təmas xətti boyunca yüksək dərəcədə minalarla çirkənlənmiş ərazilərin sahəsi 250 min hektara yaxındır".

Parlamentin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədri Arzu Nağıyev isə ANAMA rəsmisinin təklifi ilə bağlı bildirib ki, bu məsələ layihənin plenar iclasda müzakirəsi zamanı qaldırıla bilər.

Bes qanun və dinimiz nə deyir? Hansı hallarda həlak olan şəxsə şəhidlik verilir?

Bu arada, azad olunan ərazilərdə 7 sentyabrın-13 oktyabr aralığında 64 tank əleyhinə mina, 141 piyada əleyhinə mina, 625 partlamamış hərbi sursat (PHS) aş-

qələdə Hallar Nazirliyi (FHN) və Dövlət Sərhəd Xidməti (DSX) və dörd özəl şirkət Tərtər, Ağdərə, Kəlbəcər, Ağdam, Xocalı, Xankəndi, Şuşa, Xocavənd, Laçın, Füzuli, Cəbrayıl, Qubadlı və Zəngilan ərazilərində həyata keçirib.

Milli Məclisin deputatı Fazıl Mustafa mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"la fikirlərini bölüşüb: "Əlbəttə, bu da ərazi bütövlüyümüzün qorunması, orada təhlükəsizliyin təmin edilməsi baxımından vacib bir məsələdir. Ona görə də bu məsələ ətrafında qanunvericiliyin münasibətini ortaya qoymaq vacibdir. Çünki şəhidliyin iki anlamı var: dini və hüquqi. Biz hüquqi mənada şəhidliyi daha geniş qəbul edirik. Belə bir və-

qoyulması zəruridir".

Deputat, ilahiyyat üzrə fəlsəfə doktoru Ceyhun Məmmədov da bizimlə söhbətdə deyib ki, dinimizə görə Vətən, torpaq uğrunda sağlamlığını itirən, canından keçən hər kəs şəhid sayılır: "Bu gün dinimizə görə, şəhadət ən uca məqamdır. Dinimizə görə, hər kəsin vətəni qoruması vacibdir. Hətta hədisdə qeyd edilir ki, əgər düşmən hansısa bir dövlətə hücum edərsə, o zaman bütün müsəlmanlara cihad etmək, döyüşmək fərzdır. Dinimiz bunu açıq şəkildə vurğulayır. Bu mənada şəhidlik uca məqam sayılır. Hər kəs çalışmalıdır ki, vətəni qorusun. Müharibə şəraitində həyatını itirən hər kəs dinimizdə də şəhid sayılır".

hid ismini verir. Ancaq məsələnin digər bir tərəfi var. Doğrudur, savaş bitibse, amma" hələ də torpaq altında minalarla bu savaş davam edir. O da düşmən təxribatı sayılır, o da düşmənin qurduğu tələlərdir. Bu gün onu da Azərbaycan əsgəri həll edir və o mücadilənin, mübarizənin arasında vəfat edərsə, təbii ki o da şəhid kateqoriyasına aid edilməlidir. Doğrudur, islam dinində savaş anında şəhid olanla yaralanıb günlər sonra şəhid olanın əhvalı bir az fərqli anladıla bilər. Amma hər ikisinə şəhid kimi baxılır. Hətta nəinki savaş meydanlarında, ola bilər kütləvi xəstəlik zamanı, pandemiya dövrü kimi birdə-birə gələn xəstəliklər zamanı vəfat edənlərə qarşı da şəhid münasibəti

18 oktyabrda Milli Məclisin növbəti iclası keçirildi. Spiker Sahibə Qafarova giriş nitqində Müstəqilliyin Bərpası Günü ilə bağlı çıxış etdi. Bildirdi ki, bizim iclasımız Azərbaycan tarixində tələyüklü rol oynamış bir hadisənin ildönümünə təsadüf edir: “33 il öncə bu gün Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyinin bərpa olunması xalqımızın dövlətçilik potensialının yenidən təzahür etməsi və müstəqillik arzusunun gerçəkləşməsi idi.

Bildiyiniz kimi, son yüz ildən artıq dövrdə Azərbaycan xalqına siyasi müstəqillik imkanı iki dəfə nəşib olmuşdur. 1918-ci il mayın 28-də Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin qurulması milli inkişaf tariximizin son dərəcə önəmli hadisəsidir. Parlamentli respublika sisteminin tətbiq edilməsi, demokratik və dünyəvi dövlət quruculuğu yolunda atılan addımlar təkcə Azərbaycanın deyil, bütün müsəlman Şərqi-nin siyasi inkişafında yeni mərhələ açmışdı. Təəssüf ki, xalqımızın əsrin əvvəllərində qurduğu dövləti cəmi 23 ay yaşaya bilməmişdir. 1991-ci il oktyabrın 18-də müstəqilliyini bərpa edən dövlətimiz üçün də əslində eyni tale yazılmışdı. Hamımız yaxşı xatırlayırıq, hörmətli həmkarlar, ötən əsrin 90-cı illərinin əvvəllərində ölkəmiz ağır problemlər qarşısında qalaraq dərin siyasi, iqtisadi və hərbi böhran vəziyyətinə düşmüşdü”. Spiker dedi ki, 1993-cü ilin iyun ayında xalqın təkidli tələbi ilə ali hakimiyyətə qayıdan dünya miqyaslı siyasi və dövlət xadimi Ulu Öndər Heydər Əliyev misilsiz idarəçilik məharəti və siyasi uzaqgörənliyi, əzmkarlığı və yorulmaz səyləri nəticəsində Azərbaycanı gözələnən fəalətlərin qarşısını almağı, dövlətin qarşısında dayanan ağır problemləri həll etməyi bacardı.

Spiker çıxışının sonunda təklif etdi ki, Milli Məclis adından Prezidentə və birinci xanıma təbrik ünvanlansın. Deputatlar alqışlarla təklifi dəstəklədilər.

Daha sonra Sahibə Qafarova oktyabrın 10-da və 11-də Tacikistan Respublikasına, oktyabrın 13-dən 15-dək isə İsveçrə Konfederasiyasına işgüzar səfərləri, keçirdiyi görüşləri, iştirak etdiyi tədbirlər barədə danışdı.

Milli Məclis sədrinin I müavini Əli Əhmədov çıxışında dedi ki, bu gün Azərbaycana qarşı xaricdən təhdidlər var: “Ölkəmizə qarşı belə təhdidlərin olması Azərbaycan cəmiyyətini daha da birləşdirir və onun təhdidlərə qarşı imunitetini daha da möhkəmləndirir. Azərbaycan xalqı bu gün Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi siyasəti qətiyyətlə dəstəkləyir. Azərbaycan sülh proqramını açıq şəkildə bəyan edib. Kimlərinse xoşuna gəlməsindən asılı olmayaraq, sülh siyasətini həyata keçirməkdə davam edir”.

Deputat Aqil Abbas Milli Məclisdə çıxış edərək ma-

Parlamentdə mühüm qərarlar qəbul edildi

Bələdiyyələrin sayının azalmasına “hə” deyildi, cərimələrlə bağlı müzakirələr aparıldı, inzibati Xətlər Məcəlləsinə yeni əlavələr təsdiqləndi

raqlı ideya irəli sürdü. O, İstanbulu fəth edən Sultan Mehmet Fatehlə Xankəndini, Şuşanı azad edən Prezident İlham Əliyevdən danışdı. Bildirdi ki, Sultan Mehmet Fateh İstanbulu fəth edib orada Türk bayrağı qaldırmaqla adını tarixə yazdırdı, Prezident İlham Əliyev də Qarabağı işğaldan azad edib Xankəndidə Azərbaycan bayrağı qaldırmaqla adını tarixə yazdırdı”.

A.Abbas ardınca bildirdi ki, Türkiyədə Sultan Mehmet Fatehin adını yaşatmaq üçün “Fatehlər fatehi Sultan Mehmet” adlanır: “Mən inanıram ki, bizdə çəkiləcək film də “Fatehlər Fatehi Prezident İlham Əliyev adlanacaq”.

Komitə sədri Siyavuş Novruzov bildirdi ki, bu gün dünyada 5 minə yaxın xalq var. Amma onların yalnız 200-nün dövləti var və BMT-nin üzvüdür. Hətta bu dövlətlərin də bəziləri müstəqil deyil, Ermənistan kimi. Azərbaycanın isə tam müstəqil ölkə olduğunu deyən S.Novruzov 90-cı illərə ekskurs etdi. Qeyd etdi ki, 1991-ci ildə Azərbaycanın müstəqilliyi elan olunan 14-cü sovet respublikası oldu:

“Bizdən qabaq demək olar ki, bütün ölkələr özlərinin müstəqilliklərini bəyan etmişdilər”. Komitə rəhbəri daha sonra bildirdi ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyev Azərbaycanın müstəqil ölkə olaraq yaşaya biləcəyini deyəndə burada bəziləri ayaqlarını yerə döydürdülər: “Heydər Əliyev Azərbaycana parlament mədəniyyəti gətirdi”.

Deputat Razi Nurullayev bildirdi ki, 18 oktyabr-Azərbaycanın Müstəqilliyinin Bərpası Günü tariximizin ən şanlı səhifələrindən biridir. Qeyd etdi ki, 1991-ci ildə xalqımız buxovları sındıraraq öz müstəqil dövlətini yenidən bərpa etdi və azadlıq arzusunı gerçəkləşdirdi: “Bu əlamətdar gündə, qəhrəman xalqımızın birliyi, azadlıq sevgisini və qətiyyətini bir daha xatırlayırıq. Müstəqilliyimiz əbədidir!”

Deputat sakinləri narahat edən bir məsələdən də bəhs etdi: “Bəzi binalarda, evlərdə təbii qaz yoxdur. Həmin binalar və evlər də hər kəs kimi elektrik enerjisinə görə bərabər tarifi ödəyir. Bu məsələ ciddi narazılıq yaradır və xeyli müraciətlər almışam. Elə deputatı olduğum İmişlidə də belə binalar və yerlər var. Səbəb isə binalar tikilən zaman təbii qaz infrastrukturunun nəzərə alınmamasıdır. Amma, bu vətəndaşın günahı deyil ki. Mən araşdırdım və gördüm ki, bir sıra ölkələrdə bunlar nəzərə alınır və bu tip binalarda yaşayanlara elektrik enerjisi güzəştli tariflərlə satılır. Obyektiv səbəblərdən təbii qazla təmin olunmayan bina və evlərdə yaşayan ailələrin güzəştli şərtlərlə elektrik enerjisi ilə təmin olunmasını təklif edirəm. Qarşıdan qış gəlir və havalar artıq soyuyub. Bu məsələnin tez bir zamanda müzakirəsinin keçirilməsini vacib bilirəm. Həm də aidiyyəti dövlət orqanlarının, o cümlədən Nazirlər Kabinetinin bu məsələ ilə bağlı mövcud durum və planlar haqqında bizə də məlumat verməsini xahiş edirəm”.

İnsan hüquqları komitəsinin sədri Zahid Oruc dedi ki, xalqımız 8 noyabr Zəfər, 20 sentyabr Suverenlik gününə qədər 1991-ci ildə qazandığı müstəqilliyi öz təqvimində qara haşiyənin işğalı altında qeyd edirdi: “2024-cü ilin 18 oktyabrı əslində 33 il əvvəlki tarix deyil, parlaq Vətən müharibəsinin nəticəsidir. Yulian təqvimini qalibiyyətləri ilə Roma imperiyasına bəxş edən Sezar kimi, ordu və xalqı ilə birlikdə İlham Əliyev də Azərbaycanın qələbələrini somvollaşdırdı, işğal keçmişindən, məğlubiyyət, soyqırım, köç-künlük əsirdən xilas olduğu yeni təqvim yaratdı”.

İclasda bələdiyyələrin birləşdirilməsi ilə bağlı müzakirələr zamanı çıxış edən Regional məsələlər komitəsinin sədri Siyavuş Novruzov dedi ki, bələdiyyələrin sayı 685-ədək azaldılacaq. Komitə sədri xatırladı ki, zibillərin daşınması bələdiyyələrin səlahiyyətlərinə aid deyil. Onun sözlərinə görə, əslində, bu iş bələdiyyələrə həvalə edilməlidir: “Amma bu gün həmin işləri hansısa şirkətlər tərəfindən icra olunur. Bir çox hallarda şahidi oluram ki, vətəndaşlar zibillərin daşınması üçün pul verdiklərini bildirir, lakin atılmayan, bələdiyyələri günahkar çıxarırlar. Buradan bir daha təkrar edirəm ki, bu iş bələdiyyəyə baxmır. Əslində, bu iş bələdiyyələrə həvalə edilməlidir. Amma bu gün həmin işləri hansısa şirkətlər tərəfindən icra olunur. Bir çox hallarda şahidi oluram ki, vətəndaşlar zibillərin daşınması üçün pul verdiklərini bildirir, lakin atılmayan, bələdiyyələri günahkar çıxarırlar. Buradan bir daha təkrar edirəm ki, bu iş bələdiyyəyə baxmır”.

Deputat Qüdrət Həsənov bildirdi ki, bələdiyyələrin sayının azaldılmasına fərqli yanaşmasını ortaya qoydu:

rülməsinə sərf olunur. Əslində bələdiyyələr vətəndaşlar və dövlət üçün də bir yükə çevrilib. Hörmətli həmkarımız Elman Nəsirov iclas başlayanda dedi ki, “mənəm bir arzum var”. Mənim də bir arzum var ki, Siyavuş Novruzov tez-tez belə təşəbbüslərlə çıxış edəsin və bələdiyyələrin sayı 1-ə düşsün. Bir gün də bir layihə gətirsin ki, bələdiyyələri ləğv edək”. Millət vəkili əlavə etdi ki, həqiqətən də bu statusla bələdiyyələr faktiki olaraq bir institut, yerli özünüidarə orqanı kimi özünü doğrultmadı: “Bələdiyyələr yeni yaradılarda, biz deyirdik ki, zamanla təcrübə toplayacaqlar, onların səlahiyyətləri genişlənəcək. Əksinə, biz onu müşahidə elədik ki, mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları hətta yerli icra hakimiyyəti orqanlarının səlahiyyətlərini özlərinə götürməyə başladılar. Bu gün rayon icra hakimiyyətlərinin belə çox məhdud səlahiyyətləri var. Ona görə də biz bələdiyyələri də inkişaf etmiş Avropa ölkələrindən götürmüşük. Hər kəs internet vasitəsilə bizdə olan bələdiyyələrlə Avropa ölkələri bələdiyyələrinin səlahiyyətlərini qarşıqlıqlı olaraq müqayisə edə bilər. Ona görə də mən buna səs verəcəyəm. Amma o mənada səs verəcəyəm ki, yeni bunlar axırda yoxa çıxsınlar”.

Odlə ehtiyatsız davranma nəticəsində ağacların, kolların və ya digər yaşıllıqların məhv edilməsinə görə iki min beş yüz manatadək məbləğdə cərimə müəyyən edilir. İclasda inzibati Xətlər Məcəlləsinə təklif edilən yeni - 253.6-cı maddəyə əsasən, odlə və ya digər yüksək təhlükə mənbələri ilə

“Hörmətli Siyavuş Novruzov qeyd elədi, bundan əvvəl, 1999-cu ildə bələdiyyələr yaradılarda 2736 bələdiyyəyə olub. Onları bir neçə dəfə birləşdirməklə sayı 1605-ə düşmüşdü. İndi də təqribən 3 dəfəyə yaxın azaldılır ki, 685-ə endirilir. Bunun üçün biz əvvəl qəbul etdiyimiz qanunlara uyğun olaraq yoxlama aparmalıyıq ki, birləşmələr nə dərəcədə özünü doğruldur. Onun müsbət nəticələri nədən ibarət olub? Hörmətli Əli Məsimov qeyd elədi ki, bələdiyyələrin 50 milyon ümumi büdcəsi var, onun da 10 milyonu xidmətlərə və digər xidmətlərin gö-

ehtiyatsız davranma nəticəsində ağacların, kolların və ya digər yaşıllıqların məhv edilməsinə və ya zədələnməsinə görə fiziki şəxslər 1000 manatdan 1200 manatadək məbləğdə, vəzifəli şəxslər 2000 manatdan 2500 manatadək məbləğdə cərimə ediləcək.

Qanun layihəsi səsverməyə çıxarılaraq birinci oxunuşda qəbul edildi.

Qanunsuz olaraq ağacları, kolları və ya digər yaşıllıqları kəsməyə görə də cərimələr dəyişir, cəzalar sərtləşdirilir. Bunlar Cinayət Məcəlləsinə təklif edilən dəyişiklikdə əksini tapıb. Layihəyə əsasən, ağacların, kolların və ya digər yaşıllıqların qanunsuz kəsilməsi (götürülməsi) xeyli miqdarda ziyan vurduqda - cinayət nəticəsində vurulmuş ziyanın iki misli miqdarında cərimə və ya iki ilədək müddətə islah işləri və ya üç ilədək müddətə azadlığın məhdudlaşdırılması və ya üç ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə və ya edilməməklə iki ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılacaq. Qüvvədə olan qanuna əsasən, meşələrdə və ya xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərində ağacların, kolların və ya digər yaşıllıqların, eləcə də meşə fonduna daxil olmayan ağacların, kolların və ya digər yaşıllıqların qanunsuz kəsilməsi (götürülməsi) xeyli miqdarda ziyan vurduqda beş min manatdan yeddi min manatadək miqdarda cərimə və ya iki ilədək müddətə islah işləri və ya iki ilədək müddətə azadlığın məhdudlaşdırılması və ya üç ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə və ya edilməməklə iki ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır. Eyni əməllər təkrar törədildikdə, şəxs tərəfindən öz qulluq mövqeyindən istifadə etməklə törədildikdə və külli miqdarda ziyan vurmaqla törədildikdə cinayət nəticəsində vurulmuş ziyanın iki mislindən üç mislinədək miqdarda cərimə və ya iki ildən beş ilədək müddətə azadlığın məhdudlaşdırılması və ya üç ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə və ya edilməməklə iki ildən beş ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılacaq.

Layihə ilk oxunuşda təsdiqləndi.

İclasda “Torpaq icarəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi (birinci oxunuş) müzakirələrdən sonra qəbul edildi.

□ **Elsad PASASOY,**
“Yeni Müsavat”

Ermenistanın sülh müqaviləsi ilə bağlı demagogiyası, daha dəqiqi, az qala hər gün “razılaşdırılmış bəndlər əsasında sənədi imzalamğa hazırıq” deməklə özünü sülhpərvər, Azərbaycanı isə müharibə tərəfdarı kimi təqdim etmək taktikasının arxasındakı niyyət artıq məlumdur: kapitulyant tərəf vaxt uzatmaqla altıdan-altıdan silahlanmaq və havadarları hesabına revanşa hazırlaşmaq kursu götürüb. Bunu israrla dansa da. Doğrudur, Bakı sənəd layihəsinin 80%-nin razılaşdırıldığını bir neçə dəfə bəyan edib. Lakin onu da əlavə edib ki, ciddi siyasi və hüquqi sanbal daşmayacaq hansısa yarımçıq, simvolik sülh sənədinin də imzalanmasına qarşıdır. Çünki bu, iki qonşu ölkə arasında normal, siyasi-diplomatik əlaqələrin qurulmasına və yeni müharibə riskinin aradan qalxmasına gətirməyəcək. Azərbaycanın əsas şərti isə bəlli - Ermənistan konstitusiyası...

Bu arada, Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Ani Badalyan sülh sənədinin mətni ilə bağlı rəsmi Azərbaycandan cavab gözlədiklərini bildirib. Yada salaq ki, az öncə İrəvan 70 günlük fasilədən sonra redaktə olunmuş mətnin axırncı variantını Bakıya göndərüb. Ardınca məlum oldu ki, həmin mətnə böyük sülh anlaşması üçün çox vacib müddəalar çıxarılıb. Bəs tərəflər arasında sülh sənədinin mətni ətrafında illərdir gedən diplomatik yazışmanın davamı gələcəkmi? Bakının İrəvana cavabı nə olacaq - tamam, yoxsa davam?

“Paşinyan Əliyevin təzyiqi ilə növbəti güzəştlərə gedib və sülh müqaviləsinin digər bəndləri ətrafında da razılıq əldə olunub”. Ermənistanın “Hraparak” qəzeti belə yazıb. Qəzet qeyd edir ki, Ermənistan parlamentinin spikeri Alen Simonyanın son açıqlaması Paşinyan hökumətinin Azərbaycanın bütün tələblərini qəbul etməsindən xəbər verir. Maraqlıdır ki, təxminən iki həftə əvvəl parlamentdə Nikol Paşinyan sazişin 17 bəndindən 13-ü ətrafında razılaşmadan danışaraq, razılaşdırılmış 13 bəndin dərci ilə bağlı diplomatik dürüstlük probleminin olduğunu deyib. Ermənistan

parlamentinin Xarici Əlaqələr Daimi Komissiyasının sədri Sarkis Xandanyan dünən verdiyi müsahibədə bildirib ki, Paşinyan Əliyevə sülh müqaviləsinin razılaşdırılmamış 1-2 məsələsini razılaşdırmaq üçün xarici işlər nazirlərinin iki günlük görüşünü keçirməyi təklif edib. Ondan sonra ölkə liderləri müqaviləni Bakıda COP-29 başlamazdan əvvəl imzalayacaqlar. Yada salaq ki, hakim “Vətəndaş müqaviləsi” partiyasının üzvlərinin bu bəyanatlarından bir gün əvvəl Əliyev bir daha qismən razılaşdırılmış maddələri olan müqaviləni imzalayacağı ilə hədələmişdi”, - deyər qəzet bildirib.

Analitik Elxan Şahinoğlu görə, Ermənistan parlamentinin sədri Alen Simonyan Cenevrədəki konfransda çıxış edərkən “Azərbaycanla sülh sazişi imzalamğa hazırıq, 16 bəndin hamısı razılaşdırılıb” cümləsini işlətdikdən sonra bunun ardı gəlmədi, yəni baş nazir Nikol Paşinyanın spikerinin sözlərini təsdiq edən açıqlaması olmadı. Onun fikrincə, bundan iki nəticəyə gəlmək mümkündür: “Ya Ermənistan parlamentinin sədri açıqlamanı özbaşına verib, məqsədi beynəlxalq aləmin dəstəyini qazan-

İrəvan Bakıdan məktub gözləyir - yazışmaya davam, yoxsa tamam...

Politoloq: “Ən azından ikitərəfli danışıqlar modeli özünü doğruldub, ən ləng proses belə gərginlikdən yaxşıdır”

maq və ölkəsini sülhpərvər kimi göstərmək olub, ya da Alen Simonyan baş nazirinin tapşırığını yerinə yetirib. Əgər ikincidir, Nikol Paşinyan yaxın günlərdə bu məsələyə aydınlıq gətirməli, Azərbaycanın şərtlərini qəbul edib-etmədiyini açıqlamalıdır”.

Professor Qabil Hüseynli isə hesab edir ki, danışıqlara tamam yox, davam etmək lazımdır: “Bütün hallarda müzakirələr getməlidir. Ən azından ikitərəfli danışıqlar modeli özünü

doğruldub. Hazırda pis-yaxşı bir etimad mühiti formalaşır. Ermənistanın ikitərəfli danışıqlarına baxmayaraq, ən ləng danışıqlar belə gərginlikdən yaxşıdır. Çünki danışıqlar dalana dirənəndə üçüncü tərəflər bundan sui-istifadə edə, gərginlik yarada və eskalasiya həddinə çatdırırlar. O nöqtəyə nəzərdən əlverişli görünməyə belə, elektron məktublaşma davam etməlidir. Fikrimcə, sülh müqaviləsinin imzalanması mümkündür. Sadəcə, bu tarix gec

ola bilər. Əgər Ermənistan 2026-cı ildə referendumla gedəcəksə, deməli, ən azı yaxın 2 ildə sülh olmayacaq. Amma Paşinyanın bu yaxınlarda çıxışı oldu - Konstitusiyaya Məhkəməsi qərar versə ki, qanunvericilikdə sülh müqaviləsinə əngəl olan bəndlər var, onu dəyişmək mümkündür. O zaman Paşinyan məhkəmə qarşısında bu prosesi sürətləndirsin”.

Hüquq müdafiəçisi Çingiz Qənizadə düşünür ki, hazırda həllini gözləyən əsas

məsələ Ermənistan konstitusiyasına düzəlişdir. Onun fikrincə, sülh mətnində bütün bəndlər razılaşdırılmış ola bilər, amma qanunvericilikdə Azərbaycana qarşı ərazi iddiaları qalır: “Bu baxımdan Ermənistan bu tələbi yerinə yetirsin ki, sülh mətnindəki razılaşdırılan maddələr üzrə sənəd imzalan-sın. Çünki sülh müqaviləsi bağlanacaq, amma konstitusiyada ərazi tələbləri qalacaqsa, hansı sənədin ali olduğu mübahisəsi meydana çıxacaq. İrəvan blef edir ki, sülh sazişi qanunvericilik aktlarından üstün, mötəbərdir, amma bu, erməni hiyləsidir. Biz tarixə nəzər salmalı və dərs çıxarmalıyıq, ermənilərlə işi görəndə möhkəm tutmaq lazımdır. Əgər Ermənistan ərazi iddialarına son qoyarsa, ardınca sənədlərin imzalanması ərəfəsində sülh mətni ictimaiyyətə açıqlanmalıdır, hər iki xalq tanış olmalıdırlar, ondan sonra qol çəkilə bilər. Yeni burada yeganə problem konstitusiyadır”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Hindistandan Ermənistanla Azərbaycan qadağası - hiylə, yoxsa...

Siyasi ekspert: “İkinci Qarabağ müharibəsində həmin dövlətlər Ermənistanın harayına nə qədər çata bildilərsə növbəti müharibə olarsa, Ermənistanın harayına o qədər çata biləcəklər”

Ermenistan Azərbaycana qarşı revanşist planlardan hələ də əl çəkməyib. Buna ən bariz sübutu onun öz konstitusiyasını beynəlxalq hüquqa uyğunlaşdırmaq istəməməsi, Minsk Qrupunun rəsmən ləğvindən imtinası və ədalətli sülh sazişindən yayınaraq silahlanmağa davam etməsi, hərbi büdcəsini ildən-ilə artırmasıdır. İrəvanın əsas silah tədarükçüləri isə Fransa, Hindistan, qismən də ABŞ-dır.

Xəbər verildiyi kimi, Hindistan Müdafiə Nazirliyi son olaraq Ermənistanla “Pralay” raketlərinin satışını təsdiqləyib, lakin müqavilədə məhdudiyyətin (şərtin) olduğu deyilir: “Ermənistan Hindistan raketlərini digər ölkələrin (təbii ki, söhbət ilk növbədə Azərbaycandan gedir - red.) ərazisindəki hədəflərə qarşı istifadə etməməyə, yalnız öz ərazisində istifadə etməyə borcludur”.

Bu barədə İrəvan mediası məlumat yayıb.

Qeyd edək ki, “Pralay” qısa mənzilli, kvazi ballistik, bərk yanacaq yer-yer raketidir və 150-500 km məsafədəki hədəfləri vura bilir.

Bu açıqlama nə dərəcədə həqiqəti əks etdirir, yoxsa Azərbaycanın başı altına “yastıq” qoymaq məqsədi güdür? Məsələ ondadır ki, Ermənistan

coğrafi baxımdan strateji dərinliyi olmayan, uzununa cəmi bir neçə 100 km olan balaca ölkədir. O zaman bu silahları o, öz ərazisində necə, hansı şəraitdə və kimə qarşı istifadə edəcək? Azərbaycana ata bilməyəcəksə, niyə alır? Yaxud öhdəliyi pozub ölkəmizə qarşı istifadə edə bilərmə?

Siyasi ekspert Xəyal Bəşirov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Ermənistanın silahlandırılması bir çox dövlətlərin bu regionu qarışdırmaq siyasətlərindən əl çəkmək istəmədiklərini göstərir. Eyni zamanda Ermənistanın silahlanması bu ölkənin sülhə deyil, müharibəyə hazırlaşmasının göstəricisidir. Ermənistan bir tərəfdən sülhə hazır olduğunu bəyan edir, o biri tərəfdən hətta öz ərazisinin uzunluğundan da uzaq məsafədə hədəf vura bilən silahlar

almağa çalışır. Deməli, əlsində bu ölkənin sülh sazişini imzalamağa hazır olması barədə bəyanatları dünyanı aldatmağa hesablanıb. Təbii ki, istənilən dövlət silah arsenalını böyüdə bilər. Amma faktiki olaraq Ermənistan silahlandırılır. Məqsəd isə Ermənistanı qızıqdırıb həvəsləndirib yeni müharibəyə qoşmaqdır. Ermənistan apulsuz silahlar verilir. İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra bütün dünya gördü ki, Azərbaycan Ermənistanla yalnız işğala son qoyan müharibə

apardı. Yeni Azərbaycan öz ərazisindəki Ermənistan silahlı qüvvələrini güc yolu ilə çıxarmaq və öz ərazilərini işğaldan azad etmək məqsədilə müharibə etmək məcburiyyətində qaldı. Bizim ikinci Qarabağ müharibəsində Ermənistan ordusunu çökdürdüyümüz faktdır. Azərbaycanın kifayət qədər gücü var idi ki, müharibəni davam etdirsin və Ermənistan ordusunu sonuncu əsgər və zabinə qədər məhv etsin. Amma Azərbaycan bunu etmədi, Azərbaycan öz şərti

sərhədlərində dayandı. Bu bir daha göstərdi ki, Azərbaycan üçün silahlanma ancaq və ancaq işğaldakı ərazilərini azad etmək, ərazi bütövlüyünü təmin etmək və sərhədlərinin toxunulmazlığını təmin etməkdir. Yeni Azərbaycan ona görə silahlanmayıb ki, qonşu dövlətə hücum etsin, qonşu ölkənin ərazisini işğal etsin. Ermənistanın isə silahlandırılması Azərbaycana qarşı hərbi hücum etmək, Azərbaycan ərazilərini ələ keçirmək məqsədi güdür. Bu gün Hindistan təminat verimi və ya beynəlxalq ictimaiyyət buna zəmin durumu ki, Ermənistan “Pralay” raketlərinə malik olsa həmin raketlərdən qonşu Azərbaycana qarşı istifadə etməyəcək?! Heç bir təminat verən yoxdur. Ermənistan reavnsist hisslərlə yaşayan, Konstitusiyasında qonşu ölkəyə qarşı ərazi iddiası olan bir dövlətdir. Ermənistan müharibəyə hazırlaşır və həmin o 500 kilometr məsafə qət edə bilən raketini bunun üçün alır. Əgər Ermənistan həqiqətən də öz ərazisini kimlərsə hücumundan qorumaq istəyirdisə, hava hücumundan müdafiə sistemləri və ya müdafiə qabiliyyətli silahlar alacaqdı. Lakin bəllidir ki, Ermənistan hücum silahları alır. Özü də uzaqmənzilli, Ermənistan sərhədlərini aşan hücum silahları əldə edir. Ermənistan haki-

miyyətinin Konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddialarını ləğv etmək üçün referendumla getməməsi də müharibəyə hazırlaşdığının daha bir sübutudur”.

Ekspert vurğuladı ki, Azərbaycan hər an Ermənistanın hərbi hücumuna hazırdır və hazır olmalıdır: “Azərbaycan ən yüksək səviyyədə bəyan və xəbərdarlıq edib ki, bizə qarşı ediləcək hər hansı hərbi hücum ən sərt şəkildə cavab tədbiri görəcəyik və yaranacaq vəziyyətə görə məsuliyyət məhz Ermənistanın və havadarlarının üzərinə düşəcək. Ermənistan silahlandırıldıqca ritorikası dəyişir, mənasız ümidlərlərə qapılır. Azərbaycan istənilən vəziyyətdə daha da ayıq-sayıq olmalıdır. Azərbaycanın təhlükəsizliyinə qarşı istənilən təhdid və hücum Azərbaycanın cavab zərbəsi öldürücü olacaq. Bunun da məsuliyyəti bu gün Ermənistanın silahlandırılmasını həyata keçirən Fransa, Hindistan, Amerika və digər bir sıra dövlətlərin üzərinə düşür. İkinci Qarabağ müharibəsində həmin dövlətlər Ermənistanın harayına nə qədər çata bildilərsə növbəti müharibəyə cəhdə də Azərbaycanın cavabları olanda Ermənistanın harayına o qədər çata biləcəklər”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

ABŞ-nin vitse-prezidenti, Demokratlar Partiyasının 5 noyabr seçkisində əsas namizədi Kamala Harris qələbə qazanarsa, hazırkı prezident Co Baydenin kursunu davam etdirməyəcək.

“Yeni Müsavat” xəbər verir ki, bu barədə o, “Fox News”-a verdiyi müsahibədə bildirib. K.Harris ölkəni idarə etmək üçün öz yanaşmasını təqdim edəcəyini vurğulayıb və şəxsi həyat təcrübəsinə, yeni ideyalarına əsaslanacağını qeyd edib. O, yeni nəsil liderləri təmsil etdiyini və bunun ona prezidentliyə xüsusi baxış bucağı qazandırdığını bildirib. Söhbət konkret hansı baxış bucağından və yoldan gedir? Ermənilərə simpatiyası olan Harris yeni bir komanda quracaqmı? Azərbaycanın pozitiv gözləntisi üçün əsas varmı? ABŞ Prezidenti Co Baydenin Ağ Evi ilə Kamala Harrisin komandası arasında münasibətlər seçkiyə son həftələr qalmış gərginləşib. “Axios” mənbələrinə istinadən məlumat yayıb. Hazırkı prezidentin komandası Harrisin noyabr seçkilərində qalib gəlməsini istəyir, lakin Baydenin bir çox köməkçisi prezidentin yenidən seçilməkdən imtina etməsini qəbul edə bilmir. Qeyd olunur ki, Ağ Ev Baydenin iş qrafikini və vitse-prezidentin kampaniyası üçün çıxışlarını kifayət qədər koordinasiya etmir.

Analitiklərə görə, Donald Trampın prezident seçilməsi Azərbaycanın xeyrinə olacaq. Donald Tramp prezident olanda ABŞ Ermənistanı tamamilə unutmuşdu. İndi isə Amerikanın pulları Ermənistanı

tana axır. Özü də su kimi. Böyük ehtimalla demək olar ki, Donald Trampın gəlişi Azərbaycan və Türkiyəyə Zəngəzur problemini həll etmək üçün də ciddi imkan yarada bilər. Co Bayden 2021-ci ildə qondarma “erməni soyqırımı”nı tanıdı. 2023-cü ildə isə Azərbaycana qarşı “907-ci düzəliş”in yenidən qüvvəyə minməsinə nail oldu. Aydındır ki, aşırı ermənipərəst olan Kamala Harris də eyni xətti yeridəcək.

Harris Ermənistanı sentyabrın 21-də qeyd olunan Müstəqillik Günü münasibətilə təbrik edib. O, ermənilərin “Dağlıq Qarabağa qayıtmaq hüququndan da danışıb. Halbuki Azərbaycanda “Dağlıq Qarabağ” adlı bölgə yoxdur. Separatçılıq və işğal-la assosiasiya olunan bu terminin işlədilməsi Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə və suverenliyinə hörmətsizlikdir. Bundan əlavə, ABŞ vitse-prezidentinin qayıdış hüququna yalnız etnik ermənilər üçün istinad etməsi ayrı-seçkilik xarakteri daşıyır. Qərbi Azərbaycandan qovulmuş azərbaycanlıların öz evlərinə qayıtmaq hüququ ədalətin və davamlı sülhün bərqərar olunması üçün zəruri şərtidir. O vaxtı ilə Kaliforniyanın baş prokuroru vəzifəsində çalışarkən də ermənipərəst çıxışlarla gündəmə gəlirdi. Böyük ehtimal, Harris prezident se-

Harris “valı” dəyişdi, Bayden yolu getməyəcək? - Bakının gözləntisi

Analitiklərə görə, Trampın prezident seçilməsi Azərbaycanın xeyrinə olacaq, Demokratların namizədi isə ermənipərəst çıxışları ilə yadda qalıb

çiləndən sonra da ermənilərə dəstəyini davam etdirəcək. Ümumiyyətlə, Demokratların böyük qismi ermənipərəst siyasətçilərdir. Onlar Ermənistanı öz simpatiyalarını gizlətmirlər. Məsələ ondadır ki, bu cür şəxslər ABŞ-Azərbaycan münasibətlərinin də korlanmasına səbəb olurlar.

Siyasi ekspert Fuad Əliyev Harrisin Azərbaycan

üçün uyğun namizəd olduğunu düşünür. Onun sözlərinə görə, o da Bayden administrasiyasının ermənipərəst kursunu davam etdirəcək: “Tramp prezident olduğu dövrü xatırlayıram və ABŞ-la Azərbaycan münasibətləri yaxşı səviyyədə idi. Obama dövrünü yada salanda isə əlaqələrin heç də rəvan olmadığını demək lazımdır. Yeni

Respublikaçılar ara qarışırdıran deyillər, ölkələrin daxili siyasətinə müdaxilə etmirlər, ermənipərəstlik göstərmirlər, Demokratlar isə medalın o bir üzüdür - insan haqları adı ilə ölkələrə təzyiq göstərir, ermənipərəstlik nümayiş etdirilir... Ona görə Harrisin son açıqlamasından Azərbaycan üçün gözlənti görmürəm. Ola bilsin ki, ölkənin idarəçiliyini,

öz komandasını formalaşdırmağı nəzərdə tutur”.

F.Əliyev ABŞ-nin Harris dövründə Cənubi Qafqaz siyasətinin dəyişəcəyini gözləmir: “Ermənistanı dəstək gücləndiriləcək, çünki Rusiyadan uzaqlaşdırma strategiyası cəhətdən vacibdir. İkincisi, Qarabağdan gəlmiş ermənilər məsələsi gündəlikdə saxlanacaq, konqresmenlər səs almaq üçün bu təbliğatı davam etdirəcəklər, bu da Azərbaycanla münasibətlərə təsir edəcək. Həmçinin, Gürcüstana da təzyiqlər olacaq. Əgər bu ay qonşu ölkədə seçkilərin nəticələri “Gürcü arzusunu”nə xeyrinə başa çatarsa, Harrisin qələbəsi fonunda Vaşinqton Tiflisi sıxmağı sürətləndirəcək. Ona görə də ABŞ-nin Harris dövründə Cənubi Qafqaz doktrinasında Azərbaycan və Gürcüstan əleyhinə siyasət, Ermənistanı dəstək proqramları istisna deyil”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

İranın nüvə bombasından da qorxulu silahı - blef, yoxsa...

Polkovnik: “Bu gün dünyada nüvə silahından güclü və təhlükəli silah yoxdur”

“İranın nüvə silahından da güclü gizli silahı var”. Belə bir sensasion açıqlamanı İslam İnqilabı Keşikçiləri Korpusunun (SEPAH) İnkişaf və Silahlanma Komissiyasının keçmiş katibi, briqada generalı İbrahim Rüstəmi yerli mediaya açıqlamasında İsrailin İrana zərbə endirmək təhdidləri fonunda ölkədə adi hərbi doktrinaya yenidən baxmaq çağırışlarını şərh edərkən verib.

“Bizim nüvə silahından əhəmiyyətli dərəcədə üstün olan silahlarımız var” bildiren general qeyd edib ki, bu silahla bağlı məlumat tam məxfidir.

Bəyanat İranda hərbi doktrina, xüsusən də qeyri-nüvə sferasına yenidən baxılması ilə bağlı fəal müzakirələr fonunda verilib. Generalın

sözlərinə görə, bu cür silahların olması İrana öz müdafiə qabiliyyətini və xarici təhdidlərdən qorunmasını təmin etmək üçün nüvə texnologiyasından asılı olmamağa imkan verir.

Bu bəyanatlar İran və İsrail arasında gərginliyin artması, eləcə də beynəlxalq ictimaiyyətdə hərbi münaqi-

blefdir və xof yaratmağa hesablanıb: “İranın İbrahim Rüstəminin dediyi kimi silahları olmaydı SEPAH-ın keçmiş generalı belə bir açıqlama verməzdi.

ABŞ bugünlərdə yenə də bəyan etdi ki, İran-İsrail savaşında İsrailin yanında olmaqda davam edəcəklər. Bu o deməkdir ki, İranla İsrail arasında hərbi toqquşma, müharibə olarsa ABŞ bu müharibəyə qarışacaq və İranın ərazisinə, strateji obyektlərinə sarsıdıcı zərbələr endirəcək. Əgər ABŞ bu müharibəyə qarışacaqsa Böyük Britaniyanın da qoşulması qaçılmaz olacaq. SEPAH-ın keçmiş generalı və digər onun kimi şəxslər başlarının üstünü bu təhlükənin altında fərqləndirirlər və qorxunun təsiri altında qeyri-real, blef məqsədi güdən açıqlamalar verirlər. İsrail kəşfiyyatı, həmçinin Böyük Britaniya kəşfiyyatı dünyada ən güclü kəşfiyyatlardandır. Əgər İranın arsenalında İbrahim Rüstəminin dediyi kimi qorxunc silah olsaydı təbii ki, İsrail və Böyük Britaniya kəşfiyyatı, eləcə də Amerika məlumatlı olardı. Məsələnin digər tərəfi odur ki, bu gün dünyada nüvə silahından güclü və təhlükəli silah yoxdur. Yeni dünyada hərbi sənayesinə görə ən qüdrətli olan dövlətlərin belə nüvə silahından güclü, təhlükəli silahı mövcud deyil. Təbii

ki, İranın da o cür silaha malik olması ehtimalı sıfıra yaxındır. Ola bilər ki, İranın güclü kimyəvi silahları var. Amma kimyəvi silahlar da nüvə silahı qədər böyük miqyaslı öldürücü gücə malik deyil”.

Ekspert qeyd etdi ki, SEPAH generalının o cür açıqlama verməsi əslində İranın özünün xeyrinə deyil: “Birincisi, İsrail, ABŞ, Britaniya bu cür açıqlamalardan qorxuya düşəsi deyillər. Çünki onların kəşfiyyatlarına İranın əslində hansı silahlara malik olduğu haqda informasiyalar şübhəsiz çoxdan var. İkincisi, hətta nəzəri cəhətdən hesab etsək ki, İbrahim Rüstəminin dediyi silah mövcuddur, onda belə çıxır ki, general hərbi sirri yayıb və İranın düşmənlərini hərəkətə gətirib. SEPAH-ın keçmiş generalının məxfi məlumatı yaymağa ixtiyarı yoxdur. Əslində İranın xüsusi xidmət orqanları məxfi məlumatı yaydığı üçün genarlı məsuliyyətə cəlb etməli idi. Əgər bunu etməzlərsə, deməli, məxfi məlumat kimi təqdim edilən məlumatda deyilənlər həqiqəti əks etdirmir, bu açıqlama sadəcə blefdir və İbrahim Rüstəmi SEPAH-ın göstərişi ilə belə bir açıqlama verib. Bu isə onun göstəricisidir ki, İranın əlacı bu cür blefləri etməyə qalib”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Vəfalı rəqiblər

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Dünənki yazımda hökumətimizin dəqiq fəaliyyə-tindən, xəbərdarlıq etdikdən sonra qazın tam həmin anda kəsilməsindən bəhs olunmuşdu. Bu münasibətlə Lerik sakini Vüqar Babasoy-dan məktub almışam. Hörmətli oxucumuz yazır: “Bizdə bu qaz söhbəti başqa cürdür. Mesaj gəlir ki, filan saatda kəsiləcək, ancaq kəsilmir. Yadlarından çıxır, yoxsa başını buraxırlar, ya da problem necə həll olunur. Haçan mesaj gəlir, yoxlayıram, kəsilmir”.

Buyurun. Sonra bəzi vətəndaşlar ağlaşma qurur, deyir ucqar rayonlara qaz verilmir, niyə Gürcüstanda erməni kilsəsini qızdırır və sairə. Birincisi, bizim uzaqgörən siyasətimizlə xaricdəki erməni kilsələrinə pulsuz qaz verilməsi axırıncı savaş zamanı özünü çox müsbət mənada göstərdi - ermənilərin Allahı onların düşdüyü ağır vəziyyətə tamamilə göz yumdu.

Sözgeşi, dahi klassiklərimizdən Seyid Əzim bu mövzuda “Allaha rüşvət” adlı şeir yazmışdır. Orada Həmədan ölkəsində yağış yağmırdı, camaat pul yığb verir bir nəfərə ki, apar Yaradana ver, göydən bizə yağış yağdırsın. Adam səhrada dolaşır, axırda bir əmirə rast gəlir, pulu verir ona, qayıdır kəndə. Kəndə aramsız yağış yağır, sel gəlir. Şeirin axırında Seyid bu münasibətlə yazır:

Əzqəza, ruzi-cümə yağdı yağış,
 Mürtəfə oldu seyl yeddi qarış.
 Qəryə heyvanları həlak oldu,
 Xəlvə tufanla zəhrəçək oldu.
 Dedilər: - Ol xudayı-biminnet
 Harda görmüşdü min tümən rüşvət?

Yəni sənətkar deyir ki, gerek heç bir şeyin, o cümlədən rüşvətin həddini aşmayasan. Rüşvətin də su kimi lətafəti var, artıq alıb-verəndə dərd verir o da.

Ancaq ta söhbət açılıb və Lerikdən məktub almışkən son günlər mənə sınırsız kədər, Orhan Pamuk demişkən, “hüzün” gətirən bir xəbəri sayın oxucularımızla bölüşmək istəyirəm. Xəbər belə idi: Azərbaycanın futbol üzrə 2-ci liqasında (ola bilsin futboldan çox yazıram və axırda Harri Lineker oldum) Lerikin eyni adlı komandası oynayırmış. 17 oktyabrda bu komanda Bakıda yerli “Şəfa” klubu ilə oynamalı imiş, lakin maliyyə çətinlikləri üzündən “Lerik” paytaxta gələ bilməmişdir. Sitat: “Qaydalara uyğun olaraq oyun rəsmiləri, “Şəfa” klubu matçın təyin olunduğu vaxtda stadionda olublar. Prosedur olaraq oyun təyin olunan vaxtdan sonra 30 dəqiqə müddət gözlənilib, görüşün baş tutmaması bütün rəsmi şəxslərin protokolunda öz əksini tapıb və “Lerik” klubuna texniki məğlubiyyət verilib”. Sitatın sonu.

Yəni rayonda bir avtobus tutub heç olmazsa 11 nəfəri Bakıya göndərməyə pul, o cümlədən, pul vəsaitləri tapılmayıbdır. Lakin burada qüsse klubun Bakıya gələ bilməməsində deyil ki?! Belə şeylər bütün dünyada olur. Mən uşaq olanda, yadıma gəlir, özbəklərin “Paxtakor” komandası təyyarədən düşüb, iraq olsun, rəhmətə getmişdi. Qüsse bütün prosedurların gözlənilməsində, həmçinin, rəqib komandanın stadionda düz 30 dəqiqə həsrətlə qayıp baxmasındadır. Necə vəfalı idman ictimaiyyətimiz vardır... Hətta mənə elə gəlir AFFA-ya həm də VƏFA adı qoya bilərik!

Sonda bir vacib informasiya: deputatlarımız yeni qanun hazırlayır, Hakimlərin Qiymətləndirilməsi Komitəsi yaradılacaqdır. Burada hər 3-5 ildən bir hakimlərin necə işlədiyinə qiymət verəcəklər. (Söhbət məhkəmə hakimlərindən gedir, futbol hakimləri azaddır). El dilində yazsam, hakimlər xalqa cəza verirsə, bu komitə də hakimlərə cəza verəcəkdir.

Yəqin, həmin komitəyə də kimsə cəza verər. Dərəbəylik deyil ki?

“İdeal hava hücumundan müdafiə sistemi yoxdur. İsrail “Dəmir günbəz” və ya “Hetz 3” kimi son dərəcə inkişaf etmiş hava hücumundan müdafiə sistemlərini inkişaf etdirməkdə uğur qazanıb. Lakin ərəziyə uyğun, alçaq hündürlükdə, az görünən pilotsuz təyyarələr İsrailin hava hücumundan müdafiə sistemlərində “dəliklər” tapmaq və müəyyən şərtlər altında zərbələr endirmək qabiliyyətinə malikdir. Düşünürəm ki, buna görə İsrail (İranın - red.) bir neçə zərbəsini qaçıdırıb və raketləri vura bilməyib”.

Bu sözləri rusiyalı tanınmış hərbi analitik və təhlilçi İqor Korotçenko deyib (Axar.az).

Onun fikrincə, “Hizbullah”ın İsrailin Binyamindəki hərbi bazasına “Mirsad-1” PUA ilə uğurlu hücumu İsrailin hava hücumundan müdafiə sistemindəki boşluqların nəticəsidir. “Hücum və müdafiə vasitələri arasında həmişə rəqabət var. Buna görə də İran və onun regiondakı etibar etdiyi qüvvələr son dərəcə aşağı hündürlüklərdə uçan və radarla aşkarlanması çətin və ya qeyri-mümkün olan kamikadze pilotsuz təyyarələrin istehsalına diqqət edirlər”.

Azərbaycanın arsenalında da “Dəmir günbəz”in olduğu sırr deyil. Bu mənada Korotçenko haqlımı? Hava məkanımız, strateji obyektlərimiz, o sırada neft-qaz yataqlarımız və boru xətlərimiz, Mingəçevir SES son vaxtlar sürətlə silahlanan, sülh müqaviləsindən yayınan Ermənistanın mümkün raket zərbələrinə nə dərəcədə etibarlı qorunur? Başqa hansı sistemlərimiz var?

Hərbi ekspert Səxavət Məmməd hesab edir ki, müasir müharibələr hava hücumundan müdafiə sistemlərinin önəmini ortaya qoyur: “Rusiya-Ukrayna müharibəsinə diqqət edərkən Ukrayna tərəfinin ən çox əziyyət çəkdiyi sahə məhz hava hücumundan müdafiə sahəsidir. Ukraynanın Qərbdən də ən çox istədiyi məhz hava hücumundan müdafiə sistemləridir. 44 günlük müharibə zamanı Azərbaycan ordusu öncə qarşı tərəfin hava hücumundan müdafiə sistemlərini sıradan çıxarmağa fokuslandı, bunu tam həyata keçirəndən sonra aviasıyanın, PUA-ların hücumu inkişaf etdirildi.

“Dəmir günbəz”də “dəlik” var iddiası - hərbi ekspert elə şey dedi ki...

“Azərbaycan çox az dövlətlərdəndir ki, öz hava məkanını qorumaq üçün ciddi addımlar atıb və bunu təkmilləşdirir”

İranın İsrailə ilk hücumu (13-14 aprel) zamanı İsrail, ABŞ hava hücumundan müdafiə vasitələri hücumun qarşısını almağa çalışdı. İlk hücumda maddi baxımdan İsrail və müttəfiqlərinə baha başa gəlsə də, xüsusilə dronların böyük hissəsi sıradan çıxarıla bildi. İkinci hücumda isə hava hücumundan müdafiə sistemləri ilə məşhur olan İsrail İran raketlərinin qarşısında aciz qaldı. Hava hücumundan müdafiə sistemlərinin iki böyük problemi var. Birincisi, bu sistemlər son dərəcə bahalıdır. Hətta bu sistemlərin raketləri bəzən zərərsizləşdirməli olduqları raketlərdən iki dəfə bahalı olur. Ona görə də, dövlətlər bəzən gələn raketin dağıdıcılığını hesablayır və istifadə edəcəyi təqdirdə nə qədər ziyanə, etməyəcəyi təqdirdə nə qədər ziyanə düşəcəyini hesablamalı olur. İkinci məsələ isə dünyanın ən keyfiyyətli hava hücumundan müdafiə sistemləri kütləvilik qarşısında acizdir. Çünki bir qurğuda olan raketlərin sayı, onların nə qədər hədəf izləmə və nə qədərini sıradan çıxaracağı məlumdur. Kütləvi raket zərbələri üçün qurğulara ehti-

bələri zamanı hava hücumundan müdafiə sistemləri yalnız vura biləcəyi qədərini zərərsizləşdirir, yerdə qalanları isə hədəfə düşür”.

Hərbi ekspert ölkəmizin hava məkanının necə qorunmasından da söz açdı: “Azərbaycana gəldikdə Azərbaycanın hava məkanı həm İsrail, həm Rusiya, həm Rusiya Belarus ortaqlarının sistemləri, həm də SSRİ-dən qalma sistemlərlə qorunur. Azərbaycanın Arrow 3, Dəmir Qübbə, Barak 8, S-300, Favorit, S-200 Veqa, 9K33 Osa və digər hava hücumundan müdafiə sistemləri var. 44 günlük müharibə zamanı Ermənistan ordusu Mingəçevir SES-ə və bir sıra mühüm obyektlərə zərbələr endirmək istədi. Ancaq Azərbaycanın hava hücumundan müdafiə sistemləri bunun qarşısını ala bildi.

Düşünürəm ki, indiki məqamda Azərbaycan Ermənistanla müharibəyə girərsə, Azərbaycan yenə də mühüm obyektlərini qoruya bilər. Çünki Ermənistanın kütləvi raket zərbəsi endirmək imkanları yoxdur. Kütləvi raket zərbələri üçün qurğulara ehti-

yac var. Ermənistanda isə bu qurğuların sayı çox azdır. Azərbaycan tərəfi bunu da hesablayıb. Azərbaycan tərəfi düşünür ki, Ermənistan lap bir obyektə eyni vaxtda əlindən olan bütün vasitələrdən istifadəyə qərar verdi, ona görə də, həmin obyektlərin qorunması mərhələli şəkildə həyata keçiriləcək. Yəni uzaqda vurula biləcək hədəflər uzaqda, yaxındakılar isə yaxında vurulacaq. Hesab edirəm ki, nəzəri baxımdan Ermənistanla müharibə baş verərsə belə, Azərbaycanın hava məkanı istənilən formada qoruna biləcək. Bəzən İranla da müqayisə aparırıq, bu cür müqayisələr yersizdir. İran son hücumunu bir mərkəzdən və eyni vaxtda 181 raketlə həyata keçirmişdi. Bu o deməkdir ki, təkcə Təbriz ətrafında İranın minimum 181 raket qurğusu var. Heç bir ölkənin hava məkanı mükəmməl qorunmur, qoruna da bilməz. Ancaq Azərbaycan çox az dövlətlərdəndir ki, öz hava məkanını qorumaq üçün ciddi addımlar atıb və bunu təkmilləşdirir”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
 “Yeni Müsavat”

İstanbulda mühüm sülh və Zəngəzur müzakirələri

"3+3" əməkdaşlıq formatında XİN başçıların görüşündə birgə bəyannamə qəbul edildi; nazir Ceyhun Bayramov konstitusiyaya dəyişikliyi şərtini ortaya qoydu; **Lavrov**: "Bakı və İrəvan birbaşa, vasitəçisiz razılığa gələ bilsə..."

Oktyabrın 18-də İstanbulda "3+3" Cənubi Qafqaz Regional Əməkdaşlıq Platformasının üçüncü iclası keçirilib. Türkiyə xarici işlər naziri Hakan Fidan qonaqları salamlayıb. İclasda Azərbaycan xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov, Ermənistan xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan, İran xarici işlər naziri Abbas Əraqçi və Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrov iştirak edib.

APA-nın xəbərinə görə, Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov İstanbulda "3+3" formatındakı görüşdə bildirib ki, regionda davamlı sülh üçün Ermənistan Konstitusiyasına dəyişiklik etməlidir: "Azərbaycan region ölkələri ilə təhlükəsizlik, iqtisadiyyat, ticarət, energetika, nəqliyyat, rabitə və ətraf mühit sahəsində ümumi çağırışların qarşısını alınması üçün konsepsiya hazırlayıb. Postmünaqişə dövrü kimi kritik məqamda regionda dayanıqlı və davamlı sülhün təmin olunması üçün artıq arxada qalmış münaqişənin nəticələrinin konstitusiyaya dəyişiklikləri yolu ilə aradan qaldırılması vacibdir".

Azərbaycan xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov İstanbulda işgüzar səfəri çərçivəsində türkiyəli həmkarı Hakan Fidanla görüşüb.

APA xəbər verir ki, bu barədə Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi məlumat yayıb.

Hakan Fidanla görüşdə Türkiyə-Azərbaycan mütəfəqəllik əlaqələrindən irəli gələn regional və beynəlxalq əməkdaşlığın perspektivləri, münaqişədən sonrakı regional vəziyyət, eləcə də global təhlükəsizlik çağırışları

müzakirə edilib.

Eyni zamanda, regionda münaqişədən sonrakı vəziyyət, Azərbaycan və Ermənistan arasında münasibətlərin normallaşması prosesinin hazırkı vəziyyəti, davam edən çağırışlar və s. barədə məlumat verilib.

Türkiyə xarici işlər naziri Hakan Fidan "3+3" Cənubi Qafqaz üzrə Regional Əməkdaşlıq Platformasının növbəti iclası çərçivəsində Ermənistan XİN rəhbəri Ararat Mirzoyanla da görüşüb.

Bu barədə Türkiyə XİN məlumat yayıb. Görüşdə ikitərəfli əlaqələr və normallaşma prosesi müzakirə edilib.

"Qərbin Azərbaycanla Ermənistan arasındakı problemlərə yanaşması barədə bu gün danışdıq". Bunu Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov İstanbulda "3+3" formatında keçirilən Regional Əməkdaşlıq Platformasının iclasından sonra keçirdiyi mətbuat konfransında bildirib.

Onun sözlərinə görə, Rusiya, İran və Türkiyə Azərbaycan və Ermənistan sülh müqaviləsi üzərində işi bitirmək üçün "3+3" platformasından istifadə etməyi təklif edib: "Biz Rusiya, Azərbaycan və Ermənistan

nın birlikdə yaratdıqları həm dövlət başçıları, həm xarici işlər nazirləri, həm də Baş nazirlərin müavinləri tərəfindən üçtərəfli formatda görülen işlər barədə məlumat verdik".

Lavrov Ermənistan-Türkiyə nizamlanması prosesi barədə məsələlərin olduğunu vurğulayıb: "Rusiya bu prosesin başlanması üçün aktiv şəkildə kömək edib. Bizə iranlı qonşularımız da qoşulub. İndi bu proseslə bağlı görüş planlaşdırılır. Erməni həmkarlarımız pa- uza götürüb. Onlar hesab edirlər ki, əvvəl türkiyəlilərlə birbaşa danışıqlar lazımdır. Mənə elə gəlir ki, istənilən halda bu, Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin normallaşması ilə bağlıdır. Ona görə də biz təklif etmişik ki, bu məsələlərə kompleks şəkildə baxılsın. Rusiya və İran öz növbəsində buna yardım etməyə hazırdır".

Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrov Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin nizamlanması ilə bağlı hansı platformanın daha həyat qabiliyyətli olduğunu açıqlayıb.

Rusiyalı nazir bildirib ki, harada Azərbaycan və Ermənistan razılığa gələ bilsə, həmin platforma daha həyat qabiliyyətlidir: "Əgər onlar birbaşa (vasitəçisiz-red.) razılığa gələ bilsələr, biz ancaq şad olacağıq". Lavrov Azərbaycan və

Ermənistan bu gün "3+3" platformasının istifadə etməyi təklif olunduğunu xatırladı: "Ermənistan və Azərbaycanın qonşularının bu formatda gördüklərini nəzərə alsaq, bu təbii olardı. Lakin bu barədə qərarı Bakı və İrəvan verməlidir".

Qərb Gürcüstanda Rusiyaya qarşı ikinci cəbhə açmağa cəhd edir.

Bunu da Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrov İstanbulda "3+3" formatında keçirilən Regional Əməkdaşlıq Platformasının iclasından sonra keçirdiyi mətbuat konfransında bildirib.

Onun sözlərinə görə, Qərb Gürcüstanda yenidən vəziyyəti qızışdırmağa, Abxaziya və Cənubi Osetiyada vəziyyəti destabilizə etməyə, Gürcüstanla Abxaziya və Cənubi Osetiya arasında münasibətləri qaynar etməyə cəhd edir.

Lavrov qeyd edib ki, Cənubi Qafqazdakı risklərin ekseriyyəti Qərbin bu regionda öz təsirini maksimal dərəcədə artırmaq cəhdləri ilə bağlıdır: "Hər şeydən əvvəl Rusiyanın imkanlarını və Cənubi Qafqaz ölkələrinin Rusiya ilə qarşılıqlı sərfəli və bərabərhüquqlu əməkdaşlığını pozmaqla bağlıdır".

Rusiya XİN başçısı Gürcüstanın "3+3" formatında keçirilən Regional Əməkdaşlıq Platforması formatında iştirakının mümkünlüyünə də münasibət bildirib: "Tbilisi qərar verən kimi, onlar istədikləri vaxt gəlib öz kreslolarında əyləşə bilərlər. Onlar üçün kreslo hər zaman qalır. Onlar üçün qapı hər zaman açıqdır. O ki qaldı təmaslara, bizim Tbilisi ilə təmaslarımız var".

Türkiyə mediasının yaydığı xəbərə görə, Cənubi Qafqaz üzrə "3+3" platformasının nazirlər şurasının iclasında birgə bəyannamə qəbul edilib. Sənəddə region ölkələrinin mövcud problemlərin dialoq yolu ilə həllərinin vacibliyi, suverenlik və ərazi bütövlüyünə hörmət, daxili işlərə qarışmamaq,

Bu il Neft Fondunun gəlirləri 15 mlrd. manatı ötüb

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun (ARDNF) 2024-cü il sentyabr ayının 30-na aktivləri 2024-cü ilin əvvəlinə nisbətən 10% artaraq 61 697,6 milyon ABŞ dolları təşkil edib.

Bu barədə APA-YA ARDNF-dən bildirilib.

Qeyd edək ki, ARDNF-nin ilin əvvəlinə aktivləri 56 069,7 milyon ABŞ dolları idi.

2024-cü ilin yanvar-sentyabr ayları ərzində Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun (ARDNF) büdcə gəlirləri 15 004 milyon manat, büdcə xərcləri isə 9 634,5 milyon manat təşkil edib.

Qeyd edilib ki, 2024-cü ilin yanvar-sentyabr ayları ərzində ARDNF-nin neft və qaz satışlarının həyata keçirilməsi ilə bağlı gəlirləri 9 424,1 milyon manat, o cümlədən, mənfəət neftinin və qazın satışından 8 641,8 milyon manat, bonus ödənişləri 778,2 milyon manat, tranzit gəlirləri 0,5 milyon manat, akrhesabı ödənişləri 3,6 milyon manat təşkil etmişdir.

Fondun vəsaitlərinin idarə olunmasından əldə edilən investisiya gəliri 5 579,9 milyon manat təşkil edib.

Hesabat dövrü ərzində ARDNF-nin 2024-cü il büdcəsinin icrası çərçivəsində 9 585,8 milyon manat vəsait dövlət büdcəsinə transfert edilmişdir. 2024-cü ilin yanvar-sentyabr aylarında "2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliyi artırılması üzrə Dövlət Proqramı"nın maliyyələşməsinə 18,0 milyon manat, "Gənclərin xarici ölkələrin nüfuzlu ali təhsil müəssisələrində təhsil almalarına dair 2022-2026-cı illər üçün Dövlət Proqramı"nın maliyyələşməsinə isə 10,8 milyon manat yönəldilmişdir. Sözügedən dövrdə, ARDNF-nin idarə edilməsi ilə bağlı xərcləri 19,9 milyon manat təşkil edib.

Valyuta məzənnələrinin dəyişməsindən yaranan fərq ilə bağlı ARDNF-nin büdcədən kənar gəliri hesabat dövrü üzrə 4 197,6 milyon manat təşkil edib.

Fondun aktivlərinin idarə edilməsindən əldə edilən gəlirlərdə əsas töhfə səhm investisiyalarının payına düşür. İnflyasiyanın sabitləşməsi və iqtisadi artımın dayanıqlı olması fonunda dünyanın aparıcı iqtisadiyyatlarının mərkəzi bankları uçot dərəcələrini aşağı salaraq yumşaq monetar siyasətə doğru keçid etmişdirlər. Bu siyasət dəyişikliyi sabit gəlirli qiymətli kağızların dəyərini artırmaya və gəlirliliyin yüksəlməsinə səbəb olmuşdur. Yüksək borclanma xərclərinin iqtisadiyyata təzyiqinin azalması ehtimalları investorların davranışına müsbət təsir göstərmişdir ki, bu da öz növbəsində səhm bazarında canlanma ilə nəticələnmiş və əsas səhm indekslərində artımlar müşahidə olunmuşdur. Bu, xüsusilə texnologiya və istehlak malları kimi sektorlar üçün faydalı olub.

güc tətbiqi təhlükəsinin qadağan edilməsi və insan hüquqlarına hörmətlə yanaşmanın vacibliyi vurğulanır.

Altıtərəfli əməkdaşlıq formatı təşəbbüsü təxminən dörd il əvvəl Azərbaycan və Türkiyə liderləri İlham Əliyev və Rəcəb Tayyib Ərdoğan tərəfindən irəli sürülüb, sonradan platforma "3+3" adlandırılıb. Rusiya və İran

bu ideyanı alqışlayıblar və Ermənistan da bu formata qoşulub.

Tiflis hələ ki təklif olunan konfigurasiyada əməkdaşlıqdan imtina edərək bildirib ki, nə qədər ki, Rusiya Gürcüstan ərazilərini işğal edib, ölkələr arasında əməkdaşlıq mümkün deyil.

□ Etibar SEYİDAĞA, T.ƏHMƏDLİ, "Yeni Müsavat"

Beynəlxalq Valyuta Fondunun icraçı direktoru Kristalina Georgiyeva bildirib ki, rəhbəri olduğu qurum global inflyasiyanın geriləməsini qeydə alır: "Global inflyasiyanın böyük dalğası geriləyir. Güclü pul-kredit siyasəti, tədarük zəncirindəki məhdudiyyətlərin yumşaldılması və aşağı ərzaq və enerji qiymətləri birlikdə bizi qiymət sabitliyi yoluna qaytarır".

Georgiyeva global inflyasiyanın 2022-ci ildəki 14 faizdən 2024-cü ildə 4 faizdən aşağı düşdüyünü qeyd edib: "Və bu, pandemiya zamanı və keçmiş inflyasiya dövrlərindən sonra gördüyümüz və bir çoxlarının ABŞ və avrozonada əmək bazarlarında yenidən görəcəyimizdən qorxduğu bir şey - global iqtisadiyyatı tənəzzülə və kütləvi iş yeri itkilərinə sürükləmədən edildi".

Buna baxmayaraq, fond rəhbəri bildirib ki, inflyasiya səviyyəsi azalsa da, insanların "pul kisələrində" hiss olunan qiymət artımı hələ də qalmaqdadır: "Ailələr əziyyət çəkir, insanlar qəzəblənir. İnkişaf etmiş iqtisadiyyatlarda inflyasiya səviyyəsi bir çox inkişaf etməkdə olan iqtisadiyyatlarkı kimi bir nəsil yüksəkdir. Amma görün, aşağı gəlirli ölkələrdə vəziyyət necə pisdır. Həm ölkə səviyyəsində, həm də dövlət səviyyəsində insanların ayrı-ayrı kateqoriyaları arasında inflyasiya həmişə yoxsullara daha çox zərbə vurur".

BVF rəhbəri ilə yanaşı, Avropa Mərkəzi Bankı da inflyasiya təzyiqinin artması ehtimalını yüksək qiymətləndirir. Oktyabrın 17-də hər üç faiz dərəcəsinə endirən tənzimləyicinin rəhbərliyi hesab edir ki, istehlak qiymətlərinin artım tempi yaxın aylarda daha da sürətlənəcək, daha sonra isə növbəti il ərzində hədəf 2 faizlik səviyyəyə enəcək.

Hazırda global səviyyədə ən çox narahatlıq doğuran məqam ərzaq qiymətlərində yenidən artımın müşahidə olunmasıdır. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatının (FAO) aylıq hesabatına əsasən sentyabrda dünya ərzaq qiymətləri son 18 ayda ən yüksək tempə artıb. Əsas ərzaq mallarının beynəlxalq qiymət indeksi sentyabrda avqust ayından 3 faiz və bir il əvvəlki müvafiq göstəricidən 2,1 faiz yuxarı olmaqla 124,4 bənd təşkil edib. Bu ilin sentyabrına qədər mart-may ayları arasında qiymətlərdə cüzi artım müşahidə olunsada, indeks 2023-cü il səviyyəsindən aşağıda qalmışdı.

FAO bildirir ki, əsas ərzaq məhsullarının qiymətlərinin artmasında əsas rolunu şəkəri beynəlxalq qiymətlərinin 10,4 faiz artması oynayıb. Bundan əlavə, sentyabrda FAO taxıl qiymətləri indeksi 3 faiz artıb. Buna buğda və qarğıdalı üçün ixrac qiymətlərinin

İlin son aylarında global inflyasiya sürətlənəcək

Bəs Azərbaycanda qiymətlər hansı istiqamətdə dəyişəcək? - rəy

artması səbəb olub. FAO izah edir ki, beynəlxalq buğda qiymətləri əsasən Kanada və Avropa İttifaqında həddindən artıq yağışlı hava şəraitinin məhsullara mənfi təsiri ilə bağlı narahatlıqlar səbəbindən artıb. Bahalaşma Qara dəniz regionundan tədarükün rəqəbətlı qiymətlərlə qismən kompensasiya edilib.

Sentyabrda bitki yağı qiymət indeksi 4,6 faiz, süd məhsulları 3,8 faiz və ət indeksi 0,4 faiz artıb.

Asiyada ərzaq qiymətlərinin daha sürətlə bahalaşması global bazarlara ciddi təsir edən amildir. Bu bahalaşmaya El Nino cərəyanının yaratdığı iqlim kəlakizmlərinin səbəb olduğu bildirilir.

Beləliklə, global bazarlarda ərzaq qiymətlərinin yenidən bahalaşması prosesi başlayıb. Aydın məsələdir ki, bu proses ərzaq təminatı böyük ölçüdə idxaldan asılı olan Azərbaycan bazarında əksini tapır. Rəsmi statistikaya əsasən 2024-cü ilin sentyabr ayında Azərbaycanda istehlak qiymətləri indeksi 2023-cü ilin sentyabr ayına nisbətən 3,5 faiz, o cümlədən qida məhsulları, içkilər və tütün məmulatları üzrə 2,9 faiz, qeyri-qida məhsulları üzrə 1,9 faiz, əhaliyə göstərilmiş ödənişli xidmətlər üzrə 5,7 faiz artıb. 2024-cü ilin sentyabr ayında istehlak qiymətləri indeksi əvvəlki aya nisbətən 0,3 faiz, yan-

var-sentyabr aylarında isə əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 1,5 faiz yüksəlib.

Dövlət Statistika Komitəsi sentyabr ayında əvvəlki aya nisbətən daha çox bahalaşmanı uzun və yumru düyünün, mal və qoyun ətinin, kolbasa məmulatlarının, kərə yağının, yumurtanın, şaftalının, qozun, şabalıdın, pomidorun, şirin bibərin, badımcanın, göy lobyanın, yer kökünün, sarımsağın, soğanın, kartofun, ucuzlaşma isə qarabaşaq yarmasının, limonun, almanın, armudun, üzümün, ağ kələmin, xiyarın, balqabağın, süfrə çuğundurunun qiymətlərində qeydə alıb. Bu isə o deməkdir ki, faktiki olaraq, bütün əsas ərzaq məhsullarının qiymətində bahalaşma var, azsada qeyri-əsas ərzaq məhsullarının ucuzlaşması onu kompensasiya etmək üçün yetərli deyil.

Rəsmi statistikadan aydın olur ki, Azərbaycanda emal sənayesində istehsalçı qiymət indeksi illik ifadədə dəyişməz qalsa da, əvvəlki ayla müqayisədə kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçı qiymət indeksi 0,9 faiz artıb. Bu zaman bitkiçilik məhsulları üzrə artım 0,4 faiz, heyvandarlıq məhsulları üzrə isə 1,4 faiz təşkil edib. Eyni zamanda bitkiçilik məhsullarının istehsalçı qiymət indeksi ötən ilin sentyabrı ilə müqayisədə 7,2 faiz, heyvandarlıq məhsullarınınkı isə 5,1 faiz artıb.

İstehsalçı qiymət in-

xalq təşkilatların əmtəə qiymətləri ilə bağlı proqnozları, manatın məzənnəsinin sabitliyi, eləcə də antiinflyasiya tədbirləri əsas götürülərək baza ssenaridə orta illik inflyasiya 2025-ci ildə 4,6 faiz proqnozlaşdırılıb. Bu göstəricinin təcridən azalaraq 2026-cı ildə 4 faiz, 2027 və 2028-ci illərdə isə 3,8 faiz olacağı gözlənilir.

Xatırladaq ki, 2023-cü ildə Azərbaycanda orta illik inflyasiya 8,8 faiz təşkil edib.

Azərbaycan hökuməti ilə yanaşı bəzi beynəlxalq maliyyə-kredit təşkilatları da cari il üçün inflyasiya gözləntilərinə azalma istiqamətində dəyişiklik ediblər. Sentyabrda Asiya İnkişaf Bankı (AİB) Azərbaycanda orta illik inflyasiya tempinin 2024-cü il üçün 2,1 faiz, 2025-ci il üçün isə 3,8 faiz səviyyəsində proqnozlaşdırıb. Əvvəlki aprel hesabatında inflyasiya gözləntiləri müvafiq olaraq 5,5 faiz və 6,5 faiz səviyyəsində idi. AİB-in hazırladığı hesabatın müəllifləri hesab edirlər ki, davam edən sərt pul-kredit siyasətinin təsirləri inflyasiyanın azalmasına kömək edib: "Global əmtəə qiymətlərinin artımının yavaşlaması və Azərbaycanın əsas ticarət tərəfdaşlarında inflyasiyanın azalması, yüksək faiz dərəcələri ilə birlikdə orta illik inflyasiya səviyyəsini 2023-cü ilin birinci yarısında ki 12,7 faizdən bir il sonra 0,7 faizə endirib".

Hesabat müəlliflərinin qeyd etdiyi kimi, iyun ayının sonundan yanacağın inzi-bati qiymətlərinin artırılması-nın 2024-cü ilin ikinci yarısında inflyasiyanın artması-na səbəb olacağı gözlənilsə də, ilin birinci yarısında çox aşağı inflyasiyanı nəzərə alaraq illik inflyasiya səviyyesinin əvvəllər proqnozlaşdırılardan aşağı olacağı gözlənilir.

Lakin Dünya Bankının ekspertləri tamam fərqli mövqedədirlər. Onlar ki Azərbaycanda 2024-cü il üçün illik inflyasiya proqnozuna yenidən baxaraq göstəricini aprel ayında gözlədikləri 3 faizdən 4,2 faizə yüksəldiblər. Bankın yenilənmiş hesabatına əsasən,

2025-ci il üçün proqnoz 3,5 faizdən 3,4 faizə, 2026-cı il üçün isə 4 faizdən 3 faizə endirilib. Hesabatda qeyd olunub ki, iyun ayında yanacağın bahalaşması ilə əlaqədar ilin ikinci yarısında müəyyən sürətlənməyə baxmayaraq, bu il inflyasiya Azərbaycan Mərkəzi Bankının (AMB) hədəf göstəricisi həddində qalacaq. Orta müddətli perspektivdə güclü xarici təzyiqlərin olmayacağı şəraitdə daxili tələbin yavaşlaması fonunda orta illik inflyasiya təxminən 3,2 faiz (əvvəlki gözlənti 2,2 faiz olub) səviyyəsində proqnozlaşdırılır.

Dünya Bankı həmçinin əlavə qeyri-müəyyənlik yarıdan və xammal qiymətlərinin artmasına təsir edən birlən geosiyasi gərginliyin davam etdiyini bildirir.

Azərbaycan Mərkəzi Bankı isə iyun ayında verdiyi açıqlamada baza ssenari üzrə inflyasiyanın 2024-cü ildə 5,4 faiz, 2025-ci ildə isə 5,5 faiz olacağını proqnozlaşdırıldığını bildirib. Bu, apreldə verilən proqnozdan yüksəkdir. Tənzimləyici bildirib ki, proqnozlara yenidən baxılması manatın nominal effektiv məzənnəsinin daha aşağı tempə möhkəmlənməsi gözləntisi və qiymətləri dövlət tərəfindən tənzimlənmən məhsul və xidmətlərin qiymət və tariflərində edilən dəyişikliklərlə bağlıdır. Mərkəzi Bank tənzimlənən qiymətlərdə artımın inflyasiyaya təsirini 1,5 faiz bəndi səviyyəsində qiymətləndirir ki, bunun da 1 faiz bəndi 2024-cü ildə reallaşa bilər.

Qeyd olunanlar göstərir ki, ilin sonunadək Azərbaycanda xüsusilə ərzaq bazasında qiymət artımları davam edəcək, yaxud daha da sürətlənəcək. Nəzərə alsaq ki, yanvardan ölkədə minimum əmək haqqı və pensiya məbləğlərində artımlar ediləcək və belə artımlar olanda inhisarlaşmış istehlak bazarında qiymətlərə hətta real iqtisadi əsas olmasa belə, artım istiqamətində yenidən baxılır, onda 2025-ci ilin ilk rübündə də inflyasiyanın sürətlənəcəyini gözləmək olar.

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

Avropa Birliyi Gürcüstana görə toplaşdı - seçki ərəfəsi son zərbə

Deputat: "Bu parlament seçkiləri Gürcüstanın gələcəyi və Qərb ilə Rusiya arasında seçim etməsi kontekstində kritik bir mərhələdir"

Gürcüstanda kritik parlament seçkilərinə bir həftə qaldı. 26 oktyabr tarixi yaxınlaşdıqca bu Güney Qafqaz ölkəsinə ABŞ başda olmaqla Qərbin təzyiqləri isə daha intensiv, daha kobud xarakter almaqdadır.

Vəziyyət o həddə çatıb ki, Avropa İttifaqı ölkələrinin liderləri oktyabrın 17-18-də keçiriləcək sammitdə Gürcüstanla bağlı tədbirləri müzakirə ediblər. Bu barədə RİA-Novostiye Avropadakı mənbə bildirib. "Biz vahid mövqe hazırlamalıyıq", - qaynaq qeyd edib.

Söhbət hansı "vahid mövqe"dən gedir? Qərbin buyruq qulu olmaq istəməyən Gürcüstanı nə gözləyir?

Al-nin sammiti Gürcüstanın icmaya qəbul prosesinin faktiki bloklandığını elan edərək, ölkəni Avropa dəyərlərini pozmaqda ittiham edib.

Bu barədə sammitin yekun bəyanatında deyilir.

"Avropa Şurası Gürcüstan hökumətinin Avropa İttifaqının əsas götürdüyü dəyər və prinsiplərə qarşı çıxdığı kursdan ciddi narahatlığını ifadə edir. Bu, Gürcüstanın Avropa yolunu sarsıdır və faktiki olaraq Al-yə qəbul prosesini dayandırır", - bəyanatda deyilir.

Bir şeyə şübhə yoxdur ki, bu, seçkiöncəsi Gürcüstan hakimiyyətinə son təhdid və şantaj cəhdi, müxalifəti isə inqilaba stimullaşdırmaq təşəbbüsüdür. Başqa sözlə, seçkilərə kobud müdaxilə cəhdidir.

Nəticə verəcəkmi? Seçkilərə bir həftə qalmış qüvvələr nisbəti, şanslar necə görünür?

Milli Məclisin deputatı, Ana Vətən Partiyasının sədr müavini Günay Ağamalı Gür-

cüstan ətrafında yaşanan gərginliyi Azərbaycan üçün arzuolunmaz sayır: "26 oktyabr Gürcüstanda keçiriləcək parlament seçkiləri gözləntilərə əsasən beynəlxalq güclərin rəqabəti fonunda baş tutacaq. Hal-hazırda ölkədə siyasi bloklar arasında qütbləşmə pik həddindədir. Çünki bu parlament seçkiləri Gürcüstanın gələcəyi və Qərb ilə Rusiya arasında seçim etməsi kontekstində kritik bir mərhələdir. Məhz bu səbəbdən biz hər iki qütbün "Rusiya və Qərb" nəticələri öz xeyirlərinə yönəltmək cəhdlərinin şahidi oluruq. Gürcüstanda yaşanan hadisələr hazırkı ölkə rəhbərliyinin keçmiş prezident Saakaşvili ilə başlayan siyasi xəttin əksinə balanslaşdırılmış xarici siyasət strategiyası izləməsi ilə bağlıdır. Kollektiv Qərb rəsmi Tiflisin seçimini qəbul etmək istəmir və öz təzyiqlərini artırır. Mübarizə əsasən iki siyasi ideoloji qütb arasında gedir. Bunlardan biri, hazırkı hakimiyyət, yəni mühafizəkar siyasi xəttə məxsus Gürcü arzus-Demokratik Gürcüstan partiyası və Qərb yönümlü, Fransa ilə olduqca dərin siyasi bağları olan Prezident Salome Zurbəşvilinin ətrafında cəmləşən müxalif siyasi partiyalar.

Niyə məhz Fransa? Çünki rəsmi Paris ABŞ-la bərabər Cənubi Qafqaz regionunda lokomotivlik iddiaları arzusundadır. Ermənistanda Ni-

kol Paşinyanın regional siyasətdə onların maraqlarına uyğun davranması Vaşinqton və Parisi Rusiyaya qarşı Gürcüstan cəbhəsində də mübarizə aparmaq şəraiti yaradır.

Qərb Gürcüstandan anti-Rusiya koalisiyasına qoşulmağı tələb edir. Lakin onların tələbləri və şərtləri Tiflisin milli maraqlarına, suverenliyinə təhdiddir. Yeni həmin tələblər regionda yeni müharibəyə zəmin yarada bilər ki, bu da Gürcüstan üçün praktikasını yaşamış bir vəziyyətdir. Bütün hallarda strateji tərəfdaşımız olan Gürcüstanda vəziyyətin gərgin xarakter alması bizim üçün arzuolunmaz situasiyadır. Hadisələrin gələcək inkişafı isə seçkinin nəticələrinin şahidi oluruq. Gürcüstanda yaşanan hadisələr hazırkı ölkə rəhbərliyinin keçmiş prezident Saakaşvili ilə başlayan siyasi xəttin əksinə balanslaşdırılmış xarici siyasət strategiyası izləməsi ilə bağlıdır. Kollektiv Qərb rəsmi Tiflisin seçimini qəbul etmək istəmir və öz təzyiqlərini artırır. Mübarizə əsasən iki siyasi ideoloji qütb arasında gedir. Bunlardan biri, hazırkı hakimiyyət, yəni mühafizəkar siyasi xəttə məxsus Gürcü arzus-Demokratik Gürcüstan partiyası və Qərb yönümlü, Fransa ilə olduqca dərin siyasi bağları olan Prezident Salome Zurbəşvilinin ətrafında cəmləşən müxalif siyasi partiyalar.

Keçmiş deputat, siyasi təhlilçi Sona Əliyeva seçkiöncəsi hakim düşərgeni daha şanslı görür: "İndi Qərbdə anlayırlar ki, Cənubi Qafqazda yalnız Ermənistana hakim olmaqla Kreml qarşısında heç nə əldə etmək mümkün deyil. Ona görə də, Avropa koalisiyası Gürcüstanda da hər hansı bir yolla hakimiyyəti dəyişib yerinə oyuncaq lider gətirmək istəyir. Amma indiki halda bu mümkün olmayacaq. Çünki hazırda Qərb cəbhəsində ağız-birlik yoxdur. Macarıstan, Çexiya, Almaniya kimi ölkələr artıq Moskva ilə kəllə-kəlləyə gəlmək istəmirlər. Ona görə də düşünürəm ki, Avropa Birliyinin Gürcüstana görə toplantısı heç nəyi dəyişməyəcək. Amma Qərb Gürcüstanda yenə də aranı qatmağa çalışacaq. Terakt və davamlı

xaotik aksiyaların olması mümkündür. Çünki Saakaşvili dövründən Gürcüstanda möhkəmlənmiş Qərb missiонерlərinin kökünü indiki hakimiyyət tam şəkildə qazıya bilməyib. Seçki öncəsi hakim partiyanın şansları yenə də yüksəkdir. Tiflis istisna olmaqla əhali Rusiyaya daha meyilli görünür. Çünki əyalətlərdə yaşayan sadə gürcülərin, meqrəllərin və svanların çöhrəpulu üçün üz tutduğu ölkə Rusiya, aylıq alış-veriş üçün baş çəkdikləri əsas şəhər Vladıqafqazdır. Yeni gürcü xalqını Rusiyadan qoparmaq o qədər də asan deyil. Qərbin araşdırma institutları da bunu yaxşı başa düşürlər. Fəqət, son 15 ildə Qərb institutları Gürcüstan əhalisini "tərtibləndirmə" istiqamətində işləyə bilməyiblər. Ona görə ki, gürcülər 2008-ci ilin beşgünlük savaşını, prezident Saakaşvilinin Kremlin həmlələri qarşısında qalstuku çeynədiyini çox yaxşı hələ unutmayıblar. Yenidən belə bir amansız savaş yaşamaq istəmirlər. Gürcülər Qərbin Ermənistanı və Ukraynanı hansı duruma saldıqlarını da dərk etməyi bacarırlar".

AMİP Ali Məclisinin sədri, politoloq Rəşad Bayramov Gürcüstanın çox çətin bir sınaqla üzləşdiyini qeyd etdi. Onun sözlərinə görə, hakim partiya seçkilərdə favorit görünür: "Dost və qonşu ölkə olaraq Gürcüstandakı mövcud vəziyyət və seçki prosesi təbii olaraq Azərbaycanda da diqqətlə izlənilir. Gözlənilən Parlament seçkilərinin Qərbin aktiv müdaxiləsi fo-

HAMAS Yəhya Sinvarın öldüyünü etiraf etdi

HAMAS-ın xaricdəki siyasi lideri Bassem Naim hərəkətin Siyasi Bürosunun rəhbəri Yəhya Sinvarın öldüyünü təsdiq edib. APA xəbər verir ki, o, öz bəyanatında Yəhya Sinvarın İsrail ordusunun Qəzza zolağında keçirdiyi əməliyyatlar zamanı öldürülməsini etiraf edib.

"İsrail liderlərimizi öldürməklə bizim qarşımızı alacağına və bunun Fələstin xalqının mübarizəsinin sonu demək olduğuna inanırsa, səhv edir", - Bassem Naim vurğulayıb.

nunda baş verməsi, eləcə də seçkilərin nəticələrinin bu və ya digər şəkildə bizə də təsirsiz ötürməyəcəyi baxımından ikiqat maraq doğurur.

Ermənistanı böyük ölçüdə özündən asılı vəziyyətə salmağı bacaran Qərbin indi bütün imkanları ilə Azərbaycana və Gürcüstana qarşı təzyiq kampaniyası apardığı danılmaz faktır. Azərbaycanda keçirilmiş seçkilərə bütün istəklərinə rəğmən müdaxilə edə bilməyən ABŞ və Avropa İttifaqı indi əsas diqqəti məhz Gürcüstana yönəldib.

Qərb bütün imkanları ilə Ermənistanda olduğu kimi Gürcüstanda da sözə baxan, özündən asılı, müti bir hakimiyyətin olmasına çalışır. Çünki yalnız bu yolla Gürcüstanı Rusiyanın təsir dairəsinə sala biləcəyini düşünür. Başqa sözlə desək ABŞ başda olmaqla, bu ölkənin çetiri altında fəaliyyət göstərən ayrı-ayrı təşkilat və beynəlxalq qurumlar Gürcüstandakı istər siyasi, istərsə də sosial cəhətdən mövcud vəziyyəti öz-ələ çevirməyə çalışırlar.

"Xarici agentlər" haqqında qanunun qəbul olunması bəhanəsi ilə başlayan təzyiq kampaniyası nəticəsində qısa dövr ərzində ayrı-ayrı dövlət və qurumlar tərəfindən Gürcüstanla bağlı doxsandan çox tənzid bəyanat verilib, müxtəlif səviyyəli Qətnamələr qəbul olunub və hakimiyyət təmsilçilərinə qarşı sanksiyaların sayı da hər keçən gün artmaqdadır. Buraya Qərb dairələrinin Gürcüstana ayrılan maliyyə yardımını dayandırmasını, müxalif qruplara və QHT-yə dəstəyin verildiyini də əlavə etdikdə dəyə bilərik ki, seçkilər ərəfəsində Gürcüstanda siyasi durum olduqca qarışıqdır.

Belə bir situasiyada seçkilərin nəticələri ilə bağlı dəqiq proqnozlar vermək də çətin təstəvidir. Bəli, ölkə əhalisinin çoxluğu hakim "Gürcü Arzu-

su"nu dəstəkləyir və son sorğulara görə seçkilərdə 59 faiz seçici məhz onlara səs verəcəyini bəyan edib. Amma məsələ burasındadır ki, uzun illər ərzində Gürcüstanda möhkəmlənmiş Qərb institutlarının da ölkəni qarışdırmaq və xaosa sürükləmək üçün kifayət qədər imkanları var.

Məlumdur ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında 30 illik münaqişə dövründə Qərb özünün ayrı-ayrı təşkilatlarının Cənubi Qafqaz üzrə baş ofislərini məhz Gürcüstanda yerləşdirmişdi. Bütün regional layihələr, konfranslar, təlim proqramları Gürcüstanda keçirilirdi və dolayısıyla hər il ayrı-ayrı institutlar tərəfindən bu ölkəyə milyonlarla maliyyə vəsaiti daxil olurdu. Bu isə öz növbəsində Gürcüstanda QHT sektorunun inkişafını sürətləndirdi və çoxlu sayda qeyri hökumət təşkilatları formalaşmağa başladı. Bu təşkilatların böyük əksəriyyəti öz fəaliyyətlərini məhz Qərb institutlarının maliyyə dəstəyi ilə həyata keçirirdilər. Nəticədə Gürcüstanda Qərbin maliyyə dəstəyindən asılı və onların sifarişlərini icra etmək məcburiyyətində qalan böyük bir QHT ordusu formalaşmışdı. Biz onların nəyə qadir olduğunu xarici agentlər haqqında qanunun qəbulu zamanı gördük. Olanı çox qısa bir zaman ərzində həmin təsisatlar on minlərlə insanı küçələrə çıxarmağa müvəffəq olmuşdu. İndi isə daha hazırlıqlı, daha çox təşkilatlanmış bir qüvvə var. Yeni başqa sözlə Qərb Gürcüstanda keçiriləcək seçkilərdə istədiyini ala bilməyəcəyi halda ölkədə qarşıdurma yaratmaqdan da çəkinməyəcəyi ortadadır.

Odur ki, Gürcüstanı həm bir dövlət olaraq, həm də xalq olaraq çətin sınaq gözləyir. Mövcud hakimiyyətin bu sınaqdan necə çıxacağını isə zaman göstərəcək".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Təbrizin İran parlamentindəki bir neçə millət vəkili Hava Yolları Şirkətinin Şərqi Azərbaycanın "Ata" Hava Yolları Şirkətinə məxsus təyyarələrdə qonaqların türk dilində salamlanmasına qoyulan qadağanı tənqid edib.

Məsələ ilə bağlı Ruhullah Mütəfəkkir Azad və Əlirza Novin çıxış edib (Axar.az).

"Bəziləri həddindən artıq ifratçılıq edir, keşisdən daha çox xristian olmağa çalışırlar. Azərbaycanlı səmişinlərə türk dilində "xoş gəlmisiniz" demək cinayət deyil, biz İran Hava Yolları Şirkətinin məsələ ilə bağlı yanaşmasından narazıyıq və bunu diqqətdə saxlayacağıq", - Ruhullah Mütəfəkkir Azad deyib.

Təbrizin İran parlamentindəki başqa nümayəndəsi Əlirza Novin də türk dilinə qarşı münasibəti tənqid edib. Millət vəkili məsələnin araşdırılmasını, Təbrizə uçan təyyarələrdə qonaqların türk dilində salamlanmasına qadağanın həqiqət olduğu təqdirdə bunu parlamentdə müzakirəyə çıxaracağını söyləyib:

"Əgər Mülki Aviasiya Təşkilatının belə bir qərarı varsa, açıq deyirəm, bu axmaqlıqdır. Belə bir şey varsa, biz parlamentdəki çıxışlarımızda bu mövzunu davam etdirəcəyik".

Qeyd edək ki, bir neçə gün əvvəl "Ata" aviasirkətinin Tehrandan Təbrizə uçan təyyarəsində bələdçi qonaqları türk dilində salamlayıb. Bu, mediada geniş rezonans doğurub və fars millətçiləri bunu separatçılığın təbliği kimi qələmə veriblər. Bundan sonra

İran Hava Yolları Şirkəti Təbrizə uçan təyyarələrdə qonaqların türk dilində salamlanması yasaq edilib.

Doğrudan da, əhəlisinin yarıdan çoxu türk (azərbaycanlı) olan bir dövlətdə təyyarədə azərbaycanca salamlama necə qəbahət, hətta cinayət sayıla bilər? Hansı əsrdə yaşayırıq? Azərbaycanlı prezident Məsud Pezeşkian bu biabırçılığa reaksiya verəcəkmi? Fars şovinistləri yerində oturdacaqmı?

Əslən Güney Azərbaycandan olan Azərbaycan Yaxıqlar Birliyinin Güney Azərbaycan Şöbəsinin rəhbəri Sayman Aruz mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışdı:

"İlk öncə "Ata" Hava Yolları Şirkətinin rəhbərinə təşəkkür edirəm ki, bu cür möhtəşəm addımı atıb. Olduqca təqdirəlayiq işdir və bunun davamlı olmasını arzulayıram, tələb edirəm. Həqiqətən də tabular yavaş-yavaş sınırlar, bütün azərbaycanlılar öz kökünü, soyuna geri dönmür, ana dilini sevməyə, bu dildən istifadə etməyə başlayır və bu da düşmənlərin gözüne bir ox kimi batır.

Təbrizə uçan təyyarələrdə qonaqların türk dilində salamlanmasına fars molla rejiminin etirazı təəccüblü deyil. Çünki onlar da bilir ki, artıq dünyada siyasi-ictimai, hətta iqtisadi, mədəniyyət bazala-

İranda türk dili yasağı - Pezeşkianın yumruğunu masaya vurmaq zamanı

Sayman Aruz: "Bu cür məsələlərin hamısının müdafiəsini prezident Pezeşkiandan tələb etmək doğru deyil, çünki..."

rını itirirlər, hər gün daha çox küncə sıxışdırılır və təbii olaraq haqq bərpası olunur. Haqqın da bərpası budur ki, İranın əsas sahibləri olan azərbaycanlılar artıq assimilyasiya tələsindən azad olmaq ərefindədir və İranın gələcəyi keçmişdə olduğu kimi Azərbaycan türklərinin əlində olacaq".

Sayman Aruz hesab edir ki, bu məsələlərin hamısının müdafiəsini prezident Pezeşkiandan tələb etmək doğru deyil:

"Çünki Pezeşkian müxtəlif xalqların və etniklərin yaşadığı dövlətin prezidentidir. Bu baxımdan Pezeşkianın bu cür məsələlərə hər hansı ciddi müdaxiləsi ciddi

qarşıdurmalarla gətirib çıxara bilər. Ona görə də hesab edirəm ki, xalqın öz-öz müdafiə sisteminin aktivləşməsinə kömək etməlidir. Əgər Təbrizin, Urmiyanın, eləcə də digər ərazilərin millət vəkilləri bu məsələdə öz sözlərini deyirlərsə, xalq da bu hərəkata dəstək verməlidir. Yeni xalq öz millət vəkilləri-

nin arxasında durmalı və öz sözünü kürsüyə oturtmalıdır. Bir sözlə, bu, xalq işidir, xalqın başladığı, davam edəcəyi və məqsədə çatdırılacağı addımdır.

Həqiqətən də Pezeşkian hakimiyyətə gələndən bir çox müsbət addımların, dəyişikliklərin şahidi oluruq ki, bu da, təbii ki, Pezeşkianın sırf azərbaycanlı olmasından irəli gəlir. Lakin məsələ burasındadır ki, bizim İranda arzulaşdığımız ciddi və vacib məqamları Pezeşkian təkbaşına edə bilməyəcək. Gərək ki, İran daxilində güneylilərin dəstəyi daim və davamlı olsun. Üstəlik türk dünyasından da ona ciddi dəstək verilməli və onun əleyhinə olanlara isə ciddi reaksiyalar verilməlidir.

Hesab edirəm ki, artıq kərpik-kərpik Bütöv Azərbaycan evi, müstəqil, azad Güney Azərbaycan evi qurulmaqdadır".

□ "Yeni Müsavat"

Təcili yardım stansiyalarının sayı artacaq - naviqasiya sistemi də hazırlanır

Zülfüqar Yusifov: "Bu, əhaliyə vaxtında, doğru təcili tibbi yardımın göstərilməsi üçün köməklik edəcək"

2025-ci ilin sonundakı Abşeron rayonunda 16-ya qədər yeni təcili tibbi yardım stansiyası açılacaq. Bunu Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyinin (TƏBİB) icraçı direktorunun müşaviri Elşad Məmmədli təcili və təxirəsalınmaz tibbi yardım xidmətlərinin təkmilləşdirilməsi və inkişafı ilə bağlı keçirilən brifinqdə çıxışı zamanı deyib. Bu məqsədlə Abşeronun yaşayış məntəqələrində əhəlinin real sıxlığı öyrənilib.

Onun sözlərinə görə, daxil olan zəng əsasında zəng ünvanını avtomatik müəyyən edən naviqasiya sistemi hazırlanır. "Sistem əraziyə ən yaxın təcili yardım briqadasını seçib çağırışı ona yönəltməyə imkan verəcək", - Məmmədli bildirib.

Eyni zamanda, tibb personalının ştatları genişləndiriləcək. Tibbi kadr çatışmazlığı probleminin tamamilə aradan qaldırılması nəzərdə tutulur.

Həmçinin, Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutu ilə birgə həkimlər, tibb işçiləri, dispetçerlər və sürücülər üçün təlim proqramları hazırlanır.

Qeyd edək ki, ölkədə 1000-ə yaxın təcili tibbi yardım maşını var. Onların arşın-

da müasir standartlara cavab verməyənləri də var. E.Məmmədli bildirib ki, Respublika Təcili və Təxirəsalınmaz Tibbi Yardım Mərkəzinin tabeliyində 113 avtobaza, rayonlarda 103 sayılı təcili tibbi yardım və təcili tibbi yardım mən-

təqələri fəaliyyət göstərir. Mövcud stansiyaların və filialların dislokasiya yerləri təzədən nəzərdən keçiriləcək.

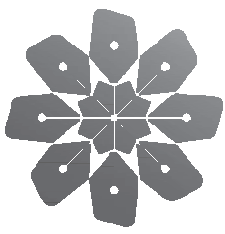
Tibb elmləri doktoru, professor Adil Qeybullayev "Yeni Müsavat"a mövzunu şərh edərkən bunları qeyd etdi:

"Dünyada təcili tibbi yardım sistemi iki cürdür: ingilis-amerikan sistemi və fransız-alman sistemi. Azərbaycanda fransız-alman sistemi tətbiq olunur. İngilis-amerikan sistemi pasientin hospitala, həkimə aparılmasını ehtiva edir. Yeni, ilk yardıma ehtiyacı olan şəxslər vertolyotlarla, briqadalarla xəstəxanaya aparılır. Amma alman-fransız sisteminə həkim xəstənin yanına gedir. Çağırışla yardıma ehtiyacı olan şəxsin yanına gedilir və lazımi tibbi xidmət göstərilir. Dünyanın heç yerində sovet dövründəki kimi sistem yoxdur ki, gecə saat 2-də qarnında sancılı olan adam həkim çağırır və təcili yardım çağırışa gedir. Təcili yardımın strukturu tamamilə dəyişilməlidir. Bəzən məhz ilk yardıma ehtiyac olur. Bunu dəqiq müəyyən etmək lazımdır. Təcili yardım sistemi əhəlinin sıxlığını nəzərə alaraq qurulmalıdır. Təcili tibbi yardıma ehtiyacı olan pasientin xəstəxanaya çatdırılması üçün təhlükəsiz və sürətli yollar təmin edilməlidir. Yeni, təcili tibbi yardım stansiyalarının artırılması ilə yanaşı, infrastruktur da qurmaq lazımdır".

İnvaziv ağrı mütəxəssisi Zülfüqar Yusifov isə hesab edir ki, bu əhaliyə vaxtında, doğru

təcili tibbi yardımın göstərilməsi üçün köməklik edəcək. "Yeni Müsavat"a açıqlamasında həkim bildirdi ki, stansiyaların sayının artırılması təcili yardım xidmətinin əhəliyə yaxınlaşması deməkdir: "Təcili tibbi yardım stansiyalarının sayının artırılması, daha uyğun yerlərdə yerləşməsi, tibbi təchizatın yetərlənməsi, təcili yardım xidmətinin avtomobillərlə təmin edilməsi, kadrların adekvat olması, bütövlükdə logistik məsələlərin optimal şəkildə həll olunması düşünürəm ki, bu sahədə ciddi irəliləyişin əldə olunmasına və vətəndaşlara vaxtında təcili yardım göstərilməsinə kömək olar. Bununla yanaşı, təcili yardım avtomobillərinin hərəkəti üçün vətəndaşlar tərəfindən imkanlar yaradılır, amma xüsusi qaydaların olması vacibdir. Bəzən yollarda təcili yardım maşınlarının tıxacda qaldığının şahidi oluruq. Avtobuslar, bəzi ölkələrdə hətta taksilər üçün olan özəl yollar təcili yardım maşınlarının istifadəsi mümkündür. Operativ və keyfiyyətli xidmət ümumiyyətlə təcili yardım xidmətinin keyfiyyətinin daha da artmasına gətirib çıxaracaq".

□ Nigar HƏSƏNLİ, "Yeni Müsavat"

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Azad sahibkarlığın və liberal iqtisadiyyatın təşviqi

2024-cü ilin yanvar-sentyabr aylarında Azərbaycandan bir sıra kənd təsərrüfatı məhsullarının ixracında azalma qeydə alınıb. Dövlət Statistika Komitəsindən "Yeni Müsavat"a verilən məlumata əsasən, 9 ayda Azərbaycandan 72 milyon 194 min dollar dəyərində 11 min 943 ton fındıq ixrac edilib. Bu, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə dəyər ifadəsində 8 milyon 47 min dollar və ya 10 faiz, həcm baxımından 4 min 247 ton, yaxud 26,2 faiz azalma deməkdir. Xatırladaq ki, 2023-cü ilin 9 ayında Azərbaycandan 80 milyon 842 min dollar dəyərində 16 min 190 ton fındıq ixrac olunmuşdu.

Azərbaycan Fındıq İstehsalçıları və İxracatçıları Assosiasiyasının sədri İsmayıl Orucovun dediyinə görə, adətən ən çox məhsulun toplanıldığı Qax-Zaqatala bölgəsində bu il bir neçə dəfə dolu yağdığından məhsuldarlıq aşağı düşüb. Lakin yeni salınan bağların məhsuldarlığı artdığından ümumilikdə bu il də məhsuldarlığın ötən ilki kimi olacağı gözlənilir: "Yeni təxminən orta hesabla 65-70 min ton qabıqlı fındığın istehsal ediləcəyi gözlənilir. Fındıq ləpəsinin nə qədər olacağı daxili bazardan çox asılıdır. 70 min ton fındıqdan 25 min ton ləpənin emal ediləcəyini gözləyirik. Onun bir hissəsi daxili bazar üçün nəzərdə tutulacaq. Düşünürəm ki, ixrac edəcəyimiz ləpənin çəkisi 19-20 min tonu keçəcək" (Vergiler.az).

Qeyd edək ki, fındıq Azərbaycanda baş verən 2014-2015-ci illər maliyyə böhranından sonra ölkəyə valyuta gətirəcək məhsul kimi ixracının stimullaşdırıldığı məhsullardan biridir. Fındıq bağlarına dövlət tərəfindən ilk

4 ildə subsidiya verilir. Dövlət dəstəyi, həmçinin ixracın gəlirlili olmasını qısa müddətdə fındıqçılığa marağı qat-qat artırır. Fındıq bağlarının sahəsi 2015-ci ildəki, 32,7 min hektardan 2023-cü ildə 81,8 min hektara, fındıq istehsalı isə 32,6 min tondan 75,4 min tona yüksəlib. Fındıq ixracının həcmi isə 2021-ci ildəki 19,5 min tondan 2023-cü ildə 23,4 min tona qədər artıb.

Azərbaycan fındığı əsasən Rusiya, Almaniya, İtaliya, İsveçrə və Fransa, qismən Körfəz ölkələrinə ixrac olunsa da, 2023-2024-cü illərdə Ukrayna, Belçika, Estoniya və İsrail kimi yeni ölkələrə də ixrac başlanıb.

Fındıq ixracında artıb-azalma periodik olaraq qeydə alınır. İxracatçılar bunun bir neçə səbəbini göstərirlər. Bildirilir ki, Azərbaycanın məhsulu dünya fındıq bazarında tam rəqabət apara bilmir. Səbəbi isə rəqib olan ixracatçı ölkələr üçün Avropa Birliyi tərəfindən xüsusi gömrük güzəştlərinin tətbiqidir. Belə ki, Azərbaycan Avropa Birliyinə

emal olunmuş fındıq ixrac edəndə 3.2-11.8 faiz gömrük vergisi tətbiq olunur, amma rəqib ölkələr, xüsusilə Türkiyə və Gürcüstan üçün bu rüsumun səviyyəsi sıfırıdır. Bu, Azərbaycan fındığının Avropa kimi ən böyük bazarda rəqabət qabiliyyətini kəskin şəkildə

Avropa standartlarına cavab verir və əlavə rüsumla cəlb olunmur. Amma fındığın son emal məhsulunu kiçik qablaşdırma Avropaya ixrac etmək üçün 11,8 faiz vergi ödəməli olurlar. Bu səbəbdən Avropaya yalnız çiy ləpə ixrac edilir. Bunun nəticəsidir ki, di-

dövründə göstərici 6177,19 tona qədər azalıb. İ.Orucovun dediyinə görə, logistika baxımından Rusiya Azərbaycana yaxın ölkə olsa da, son illərdə onun iqtisadi dayanıqlılığı zəif olduğundan, valyuta mübadiləsində ödənişlər rublla həyata keçirildiyindən ixracatçılar

lərdə müharibə ilə əlaqədar tələbatda bir qədər azalma var, amma bura yenə də ixracatçılar üçün böyük bazar sayılı.

Maraqlıdır ki, Rusiyada yaranan problemlərə baxmayaraq, bu il də Azərbaycan fındığının əsas bazarlarının dəyişməyəcəyi gözlənilir. Assosiasiya rəhbəri bildirir ki, yeni bazarlar axtarmırlar: "Çünki zəif məhsullarımızı sata bilirik, bilki məhsulumuz gələn il qalmır. Biz xaricə yarımfabrikat məhsul satınq, o məhsul

Rusiyaya qarşı sanksiyalar

Azərbaycandan fındıq ixracını azaltdı

Assosiasiya rəhbəri bildirir ki, yeni bazarlar axtarmırlar, çünki məhsulları sata bilirlər, bilki məhsul gələn il qalmır

aşağı salır. Buna görə də ixracatçılar məhsulu yalnız iri qablaşdırma formasında - çəkisi 40 kq-dan 1 tona qədər olan polipropilen kisələrdə, çəkisi 5 kq-dan 25 kq-a qədər olan vakuum polipropilen qablaşdırma üsulu ilə qənnadı fabriklərinə ixrac etməklə kifayətlənirlər. Belə formada - topdansa-tiş kimi qablaşdırma forması

gər kənd təsərrüfatı məhsulları kimi Azərbaycan fındığının da ən böyük alıcısı Rusiyadır. Lakin Ukraynadakı müharibəyə görə tətbiq olunan sanksiyalar üzündən bu ölkəyə ixrac həcmi düşür. Rəsmi statistika görə, 2023-cü ilin 8 ayında Rusiyaya 7079,07 ton qabıqsız meşə fındığı ixrac olunmuşdusa, 2024-cü ilin eyni

böyük zərər ilə qarşılaşırlar: "Rusiyaya satışlarımız çətinləşir, çalışırıq ki, Avropa bazarındakı satışlarımızı artırmaqla Rusiya bazarından asılılığımızı maksimum dərəcədə azaldaq. Əlbəttə ki, bu azalma tam mümkün olmayacaq, çünki Rusiya böyük dövlətdir, onun illik fındıq tələbatı orta hesabla 25 min tona yaxındır. Son il-

tekrar emala gedir və dünyaca məşhur olan, bu sahə üzrə ixtisaslaşmış İtaliya, Almaniya, Fransa şirkətləri tərəfindən şokoladların istehsalında istifadə edilir. Avropa Birliyi natural fındığa 3,2 faiz, emal edilmiş, yəni qovrulmuş, doğranmış fındığa 11,8 faiz gömrük rüsumu tətbiq edir. Azərbaycanın rəqibləri isə həmin məhsulları sıfır dərəcə rüsumla ixrac edirlər. Bu, əlbəttə ki, bizim rəqabət qabiliyyətimizə təsir edir".

Qeyd edək ki, ixracatçıların Rusiyadankənər əlavə bazarlar axtarmaması, belə bazarlara çıxış üçün çalışmaması böyük ehtimalla, bu ilin 8 ayında ixracdakı azalmanın əsas səbəblərindən biridir. Hətta sanksiyalara görə ödənişlərdə problem yaranmasa belə, Rusiya kimi özünü tam etibarsız bir tərəfdaş kimi tanıdan bir ölkənin bazarından böyük ölçüdə asılı olmaq heç bir halda nə biznesin, nə də dövlətin maraqlarına cavab verməyən haldır...

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Dünya SAKİT

Gəncədə baş verən partlayışda 2 nəfər öldü

Gəncə şəhəri, İsaq Cəfərov küçəsində yerləşən beşmərtəbəli yaşayış binasında baş vermiş partlayışla əlaqədar Nazirliyin Gəncə Regional Mərkəzi və Dövlət Yanğından Mühafizə Xidmətinin qüvvələri dərhal əraziyə cəlb olunub.

APA FHN-in saytına istinadən xəbər verir ki, hadisə yerində əməliyyat şəraiti qiymətləndirilərkən binanın dördüncü mərtəbəsində yerləşən mənzildə partlayış baş verdiyi və dağıntı yarandığı müəyyən edilib.

Əməliyyat şəraitinə uyğun olaraq həyata keçirilmiş operativ xilasetmə əməliyyatı sayəsində dağıntı altından dörd nəfər sağ çıxarılarq təcili tibbi yardım briqadasına təhvil verilib. Hadisə nəticəsində iki nəfər həyatını itirib.

Baş vermiş partlayışla əlaqədar 3 nəfər (1-i kişi cinsli, 2-si qadın cinsli olmaqla) saat 07:10 radələrində Gəncə Şəhər Birləşmiş Xəstəxanasının nəzdində olan Abbas Səhihət adına xəstəxanaya hospitalizasiya olunub.

TƏBİB-dən APA-ya verilən xəbərə görə, onlara zəruri tibbi xidmətlər göstərilir. Bir nəfər (kişi cinsli) vəziyyəti qənaətbəxş olduğu üçün ambulator müalicə üçün evə buraxılıb. 2 nəfərin müalicəsi isə davam etdirilir, vəziyyətləri stabildir.

Hadisə ilə əlaqədar aidiyyəti qurumlar tərəfindən araşdırma aparılır.

Marketlərdə satılan çəkilmiş ətlərlə bağlı şok faktlar

Sosial şəbəkələrdə Türkiyə marketlərinin birində işləyən satıcının paylaşdığı video diqqət çəkib. Videoda ətin yeməyə yararsız hissələri və yeməyə yararlı hissələri ayrı-ayrılıqda ət məşmindən keçirilir. Nəticədə isə arada heç bir fərq görünür. Satıcı insanların bu yolla aldadıldığını bildirir. İstehlakçı arada heç bir fərq görməyə də sağlamlığına və büdcəsinə ziyan dəyir.

Ölkəmizdə vəziyyət necədir?

Marketlərdən çəkilmiş ət almağa dəyərmi?

Məsələ ilə bağlı news24 sayının suallarını qida eksperti Ağa Salamov cavablayıb:

"İstehlakçıların hazır çəkilmiş ət almağını məsləhət görmürük. Hansı ki, həmin məhsullar brend marka altında satılır, təsdiqlənmiş deyil və baytar nəzarəti altında kəsilir. Məsələn, ət aldığınız şirkətə qida institutundan nəzarət var, baytar var, qida zənciri qırılma-

yıbsa, o zaman, etibar etmək olar. Ancaq etibar etmədiyimiz mənbələr də var. Supermarketlərdə işıqlandırma sistemi elədir ki, çəkilmiş ət qıpqırmızı görünür. Şübhədən çıxmaq üçün həmin məhsullardan uzaq dur-

maq lazımdır. Ən yaxşısı, sülmüksüz ət alıb, özümüz qiymə halına salaq. Bu, daha məqsəddəyğundur. Qiymələr bəzən başqa ət ilə də sintez edilir. Məsələn, qoyun ətinin çıxıntıları mal ətinə qarışdırılır. Digər bir

aldadıcı vasitə isə süni rəngləndiricilərdir. Həmin rəngləndiricilər vasitəsilə ətin rəngi qırmızı görünür. Rəngləndirilən əti su ilə yuduqda, rəngini buraxır. Vətəndaşlar əti özləri çəkməli və ya marketdə çəkdirməlidir".

Dəhşətli tıxaclardan necə qurtulaq - ekspert rəyi

Paytaxtdaxili və şəhərə giriş-çıkış yollarında müşahidə olunan tıxaclar ildən-ilə daha da intensivləşir. Artıq bir neçə aydır müşahidə olunan dəhşətli nəqliyyat sıxlığı son illərin pik nöqtəsi hesab edilir.

Ekspertlərin fikrincə, Bakının tıxac dərdi hələ uzun illər davam edəcək. Bir çoxları intensiv tıxacların başlıca səbəbini sürücülərin nəqliyyat qaydalarına düzgün əməl etməməsində görür. Yollarda nəqliyyat vasitələrin sağa və sola mütemadi manevr etməsi və s.

Mövzu ilə bağlı Yenisabah.az-a danışan nəqliyyat məsələləri üzrə ekspert İlqar Hüseynli bildirib ki, nəqliyyatın sıxlığını sürücülərin fəaliyyəti ilə əlaqələndirməni doğru hesab etmir:

“Ümumiyyətlə, sürücülərin tıxacların yaranmasında birbaşa təqsirkar olduğunu düşünmürəm. Ona görə ki Bakıdakı tıxaclarda nəqliyyat vasitələrinin sağa və ya sola manevr etmək imkanları demək olar ki, yoxdur. Bu baxımdan sözügedən fikirlə razılaşmıram.

Nəqliyyatda baş verən sıxlığa səbəb Bakı şəhərində yol infrastrukturunun aşağı səviyyədə olması, yeni avtomobil nəqliyyat vasitələrinin tutumu ilə bağlı problem yaranmasıdır”.

Ekspertin fikrincə, sıxlığı nisbi azaltmaq üçün avtobus zolaqlarından istifadəyə, qismən də olsa, icazə verilməlidir:

“Eyni zamanda, Bakının son 1 ildə kifayət qədər yüklənməsi, yolların bir hissəsində avtobus zolaqlarının açılması da tıxacları artıran digər amildir. Şərait yaradılmalıdır ki, heç olmasa qeyri-pik saatlarda sürücülər avtobus zolaqlarına girib-çıxa bilsinlər. Yəni limitli vaxtla belə olsa, bu idarə olunmalıdır. Tutaq ki, hər gün şəhər 10-a qədər və axşam 17:00-dan 20:00-a qədər məhdudiyyətlər qoyulsa, daha uyğun olar. Digər vaxtlarda isə bu zolaqlardan istifadə nəqliyyatın sıxlığını nisbətən yüngüləşdirər”.

Ədalət Mühakiməsinin Səməraliliyi üzrə Avropa komissiyası Avropa məhkəmə sistemlərinin qiymətləndirilməsinə dair hesabatı açıqlayıb. Araşdırma Avropa Şurasının 44 üzv dövlətini və Komissiyanın iki müşahidəçi-dövlətini - İsrail və Mərakeşi əhatə edir.

İki ildən bir hazırlanan hesabatda məqsəd Avropada və onun hüddurlarından kənarda ədalətin mövcudluğunun daha yaxşı başa düşülməsi üçün ədalət mühakiməsi sahəsində siyasətçilərə və mütəxəssislərə praktiki və ətraflı vasitə təqdim etməkdir.

Araşdırmaya görə, Avropa ölkələrində 1 nəfərə düşən orta ədalət mühakiməsi xərcləri 85,4 avro təşkil edib (2020-ci ildə 78,09 avro olub). Bu parametrlər üzrə ən yaxşı göstəricilər İsveçrə (245 avro), Monako (217 avro) və Lüksemburqda (193 avro) olub. Avropada hər 100 min nəfərə 22 hakim düşür. İngiltərə və Uelsdə hər 100 min nəfərə 3 hakim düşür. Ən yüksək göstərici Monakodadır, 100 min nəfərə 102 hakim düşür. Azərbaycanda 100 min nəfərə 5,4 hakim düşür. Avropada hakimlərin orta hesabla 57 faizi qadındır. Azərbaycanda hakimlərin yalnız 20 faizi qadındır ki, bu da Avropada ən aşağı göstəricidir.

Vəkillərin sayına gəlsə, Avropada orta hesabla 100 min nəfərə 180 müdafiəçi düşür. Ən yüksək göstərici Kiprdədir - 100 min nəfərə 505. Son illərdə Azərbaycanda vəkillərin sayının xeyli artmasına baxmayaraq, hər 100 min nəfərə cəmi 23 vəkil düşür ki, bu da Avropa üçün aşağı göstərici sayılır.

Avropa ölkələrində ədliyyə sistemində xərclərin üçdə ikisi məhkəmələrə, dördü biri prokurorluğa, qalan hissəsi isə vətəndaşlara yönəldilib. 2020-ci ilə müqayisədə prokurorluq xərcləri orta hesabla 12 faiz artıb. Eyni zamanda, ən çox artım Kipr (194 faiz), Azərbaycan (104 faiz) və Gürcüstanda (46 faiz) olub. Azərbaycanda hər 100 min nəfərə 461 hüquqi yardım göstərilir. Bu, Avropanın ən aşağı 6 göstəricisindən biridir.

Avropada hər 100 min nəfərə orta hesabla 22 hakim düşür. İngiltərə və Uelsdə hər 100 min nəfərə 3 hakim düşür. Ən yüksək göstərici Monakodadır, 100 min nəfərə 102 hakim düşür. Azərbaycanda 100 min nəfərə 5,4 hakim düşür. Avropada hakimlərin orta hesabla 57 faizi qadındır. Azərbaycanda hakimlərin yalnız 20 faizi qadındır ki, bu da Avropada ən aşağı göstəricidir.

Avropada hər 100 min nəfərə orta hesabla 22 hakim düşür. İngiltərə və Uelsdə hər 100 min nəfərə 3 hakim düşür. Ən yüksək göstərici Monakodadır, 100 min nəfərə 102 hakim düşür. Azərbaycanda 100 min nəfərə 5,4 hakim düşür. Avropada hakimlərin orta hesabla 57 faizi qadındır. Azərbaycanda hakimlərin yalnız 20 faizi qadındır ki, bu da Avropada ən aşağı göstəricidir.

Vəkillərin sayına gəlsə, Avropada orta hesabla 100 min nəfərə 180 müdafiəçi düşür. Ən yüksək göstərici Kiprdədir - 100 min nəfərə 505. Son illərdə Azərbaycanda vəkillərin sayının xeyli artmasına baxmayaraq, hər 100 min nəfərə cəmi 23 vəkil düşür ki, bu da Avropa üçün aşağı göstərici sayılır.

Azərbaycanda qadınlar

Qadınların hakim, vəkil olmaq marağı niyə azdır - səbəb

Bu göstərici üzrə sonuncuyuq; **hüquqşünas**: “Təkcə bu sahələrdə deyil, bir çox peşələrdə qadınların sayı nəzərəcarpacaq dərəcədə azdır”

niyə hakim və ya vəkil peşəsinə qarşı çox həvəsli deyillər?

Mövzu ilə bağlı Musavat.com-a danışan vəkil Sadiq Əfəndiyev deyir ki, Azərbaycanda təkcə hakim və vəkil peşələrində deyil, bir çox peşə sahələrində də qadınların sayı nəzərəcarpacaq dərəcədə azdır. Bu sahələrə kənd təsərrüfatını, tikinti və bu kimi digər sahələr də misal göstərə bilər.

“Ölkəmizdə gender bərabərliyinin təmin edilməsi üçün bir sıra tədbirlər görüldü, o cümlədən normativ hüquqi baza formalaşdırılıb. Hələ 2006-cı ildə Gender (kişi və qadınların) bərabərliyinin təminatları haqqında qanun qəbul edilib. Bir sözlə qadınların kişilərlə birlikdə fəaliyyət göstərməsi və inkişafı üçün geniş imkanlar yaradılıb. Qanunvericiliklə qadınlara nəinki kişilərlə bərabər imkanlar yaradılıb, eləcə də qadınların ana və zərif cinsin nümayəndəsi olması nəzərə alınaraq onlar üçün bir sıra güzəştlər də nəzərdə tutulub.

Ona görə də hesab edirik ki, qadınların bəzi peşə sahələrində az olmasının səbəbləri onların ayrı-seçkiliklə məruz qalması ilə yox, cəmiyyətimizin ənənəvi görüşləri ilə bağlıdır. Belə ki, elə peşə sahələri var ki, məsələn, hüquqmühafizə və məhkəmə orqanlarına aid peşələr cəmiyyətimizdə ənənəvi olaraq kişi peşələri kimi qəbul edilib. Bununla belə tibb və təhsil sahəsində, xüsusilə də pedaqoji sahədə qadınlar kişilərlə mü-

qayisədə çoxluq təşkil edirlər.

O da nəzərə alınmalıdır ki, son zamanlar dövlətin apardığı gender siyasəti nəticəsində qadınların azlıq təşkil etdiyi peşə sahələrində o, cümlədən hakimlik peşəsində, eləcə də Azərbaycan Respublikası Vəkillər Kollegiyasının dövlətin gender siyasətinə uyğun həyata keçirdiyi tədbirlər nəticəsində vəkillik peşəsində qadınların sayı əvvəlki illərlə müqayisədə artıb”.

Psixoloq Günel İsmayillı isə deyir ki, cəmiyyətimizdə bir yeniliyin gələcəyi ilə bağlı ixtisas seçimi azad deyil. Bu bütöv bir ailənin qərarından asılıdır.

“Biz övladımızı özümüzə ayrılmağa görə bilmirik. Onu müstəqil bir fərd, şəxs kimi qəbul etmirik. Övladlarımızı şəxsi mülkümüz kimi yanaşıırıq. “Mənim övladımdır” deyib onun barəsində istənilən qərarı verə bilərik deyə düşünürük. Ona görə də uşaqların reallaşması, arzu və maraqlarını müəyyənəşdirməsi, hansı sahəyə aid olması, orada özünü tapması üçün şans verilmir. Bu azadlığı övladlarımız verməyimiz üçün ilk övbədə uşaqla valideyn arasında bir məsafə olmalıdır. “Onlar uşaqdır, onlar doğru ilə yanlış bilirlər” kimi düşüncə qalıbları ilə övladlarımızın həyatına müdaxilə edə bilmirik. Əslində isə uşağın həyatında özünü reallaşdırma, özünü tapma mərhələləri var. Biz uşağa o azadlığı yaşamağa, təcrübədən keçməyə

icazə versək, onun suallarını dinləyib anlayış göstərsək, kim olmaq istəməsi ilə maraqlansaq, cəmiyyət olaraq daha gözəl inkişafa çatırıq. Təəssüf ki, bu, Azərbaycanda çox aşağı səviyyədədir. Əksər böyük uşağın həyatının mərkəzindədir, onun qərarlarına birbaşa müdaxilə edir, yalnız valideynlərin ağıllı düşündüyünü, doğrunu yanlış bildiyini göstərir. Öz arzu və xəyallarını reallaşdırma bilməyən valideynlər uşağı öz maraqlarının qurbanı seçirlər. İnsan öz övladına ən çox zərər vuran şəxsdir. Uşaqlar ən böyük travmaları ilk növbədə valideynlərindən və daha sonra məllimlərinə alır. Çünki ən çox emosional bağ, duyğusal tərəf kiminlə çox zaman keçirirsənsə, onunla əlaqəli olur. Bu müsbət də, mənfi də ola bilər. Odur ki, bizim cəmiyyətdə qız uşağı ilə bağlı peşə seçimində ya müəllimliyə, ya da həkimliyə üstünlük verilir. Lakin hər bir insanın öz bacarıqları, daxili potensialı var. Valideyn uşağın şəxsiyyət olaraq formalaşmasında daha doğru şəkildə iştirak etsə, qızların da ağıla gəlməyən peşələrdə belə fəaliyyəti əlbəttə ki, mümkündür. Əsas odur ki, biz valideyn olaraq uşağa seçim azadlığı verək. Valideyn uşağın təbiətinə zidd getməməlidir. Əksinə ona uyğunlaşmalı və dəstəkçi olmalıdır. Belə olan halda qadın vəkil, hakim, kosmonavt, lap pilot da ola bilər”.

Sosioloq Üzeyir Şəfiyev bildirir ki, Azərbaycanda uzun müddət ənənəvi cəmiyyət olub. Ənənəvi cəmiyyətin isə qayda və normaları insanları yönləndirir. Bu isə öz növbəsində ailə institutlarına da təsir göstərir.

“Burada gender aspekti də nəzərə alınmalıdır. Yeni ailələrdə uzun müddət mental dəyərlər kontekstindən yanaşmalar olub. Bəzən bu mental dəyərlər stereotiplər şəklində təzahür edib. Məsələn, hansı peşələrin qadınlara uyğun olub-olmaması müəyyən edilib. Ağır, çətin, rəqəbiyyətli işlərdə qadınların çalışması məqbul sayılmayıb. Hətta bu hüquq müstəvisində yasaqlanıb. 204-dən çox iş sahəsi var ki, orada qadınların işləməsi qadağandır. Bu qadınların xəyinə olan pozitiv diskriminasiyadır. Onların sağlamlığı nəzərə alınır. Hətta bu rəqəm əvvəllər 630-a çatırdı, son bir il ərzində azaldıldı.

Qadınlar daha çox təbiiyyəti, həkim kimi sahələrə yönəldilir. Hüquq-mühafizə isə qadınların yönləndirildiyi sahə hesab olunmurdu. Azərbaycanda müstəqillik qazandıqdan sonra bir sıra dəyərlər dəyişdi və istənilən əmək bazarında qadınların işləmək imkanı yaradıldı. Film və seriallar, digər ölkələrə gediş-gəliş, global dünyaya açılış sayəsində artıq qadınlarımız gördülər ki, ənənəvi olmayan sahələrdə də bacarıqlarını göstərə bilərlər. 2015-ci ildə hakim və vəkil kimi çalışan qadınların statistikasına baxsaq, görürük ki, bu, 12 faiz idisə, 2022-ci ildə 18 faizə qalxıb. Son statistika isə 20 faiz üzərində olduğunu göstərir. Hüquq-mühafizə sistemində, prokurorluq orqanlarında çalışan qadınların sayında artım dinamika müşahidə edilir. Rəsmi statistikaya görə 400-dən çox qadın vəkil kimi çalışırlar. Bütövlükdə vəkillərin sayı Azərbaycanda azdır. İllər üzrə statistik təhlil göstərir ki, artıq bu sahəyə müraciət edən qadınların sayı artır”.

■ **Sahənə RƏHİMLİ,**
“Yeni Məsəvat”

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondu (ARDNF) qızıl yatırılan investisiyanın həcmi artırılıb. "APA-Economics" ARDNF-ə istinadən xəbər verir ki, 2024-cü ilin III rübündə Fondun investisiya portfelinin 10 milyard 844,9 milyon dollarlıq hissəsini (17,7%) qızıl investisiyaları təşkil edib. Üç ay ərzində ARDNF qızıl olan investisiyalarını 2 milyard 270,3 milyon ABŞ dolları və ya 26,5% artırılıb. Belə ki, cari ilin II rübündə Fondun investisiya portfelinin 8 milyard 574,6 milyon ABŞ dollarlıq hissəsini (14,8%) qızıl investisiyaları təşkil edib.

Qeyd edək ki, ARDNF bu ilin III rübündə 12,1 ton qızıl alıb. Belə ki, 1 iyul 2024-cü il tarixinə Fondun qızıl ehtiyatı 114,9 ton təşkil etdiyi halda oktyabrın 1-nə bu rəqəm 127 tona qədər yüksəlib. Başqa sözlə, ARDNF ilin əvvəlindən III rübün sonuna kimi 25,2 ton qızıl alıb.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun (ARDNF) 30 sentyabr 2024-cü il tarixinə investisiya portfelinin 67%-ni ABŞ dolları təşkil edib (31.12.2023 tarixinə bu göstərici 67,5% olub - red.). Bu da ötən ilin axırına olan göstərici ilə müqayisədə 0,5 faiz bəndi azdır.

Neft Fondunun bu ilin 9 ayının yekunlarına dair hesabatına görə, 2024-cü il 30 sentyabr tarixinə avro

Dövlət Neft Fondu bu il 25 tondan çox qızıl alıb

Fondun investisiya portfelində ABŞ dollarının payı azalıb

ARDNF-nin investisiya portfelinin 20,3%-ni, funt sterlinq 5,1%-ni, Çin yuanı - 2,6%-ni, Yaponiya yeni - 1,4%-ni, digər valyutalar isə

3,6%-ni təşkil edib.

Məlumatla görə, Fondun ABŞ dolları portfelinin 10 844,9 mln. dollarlıq hissəsini (17,7%) qızıl investisiyaları

təşkil edib.

Qeyd edək ki, hesabat dövrünə ARDNF-nin cəmi investisiya portfelini 61 190,8 mln. dollara çatıb.

"Araz" SES yenidən qurulacaq

"Araz" Su Elektrik Stansiyası 1970-ci ildə Ulu Öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə tikilib istismara verilib. Stansiyanın ümumi generasiya gücü 22 meqavatdır. "Araz" dəryaçasının nominal su tutumu 1 milyard 250 milyon kubmetrdir, xüsusi hallarda qısa müddətdə 1 milyard 320 milyon kubmetrə qədər su yığıla bilər.

Modern.az xəbər verir ki, bu sözləri AzerTac-a Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Energetika Xidmətinin rəis müavini Tural Murtuzəliyev deyib.

O deyib ki, stansiya yarım əsrdən çoxdur fəaliyyət göstərir və hazırkı dövrdə də Naxçıvanın elektrik enerjisi ilə təminatında mühüm rol oynayır.

"Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafına dair 2023-2027-ci illər üçün Dövlət Proqramı"na görə "Araz" SES yenidən qurulacaq. Hazırda SES-in yenidən qurulmasının layihələndirilməsi üçün tender elan olunub. Yaxın gələcəkdə bu stansiya yenidən qurulacaq", - deyərək əlavə edib.

Evləri ola-ola "havada" qalan sakinlər - Dövlət qurumu nə tələb edir?

Paytaxtın Qaraçuxur qəsəbəsi, Yusif Eyvazov, 197 ünvanında yaşayan sakinlər çıxarış problemi ilə bağlı Bakı TV-nin "qaynar xətti"nə müraciət ediblər.

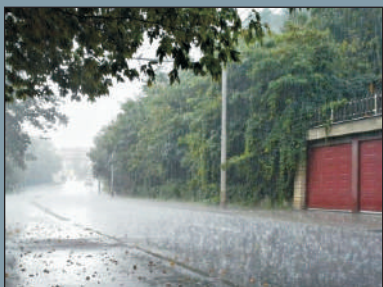
Evi sənədsiz alıb sonradan çıxarış əldə edəcəyinə inanmayan sakinlərin sözlərinə görə, hər gün bir yalanla aldadılırlar.

"Hansı sənədi istədilər, verdik, amma "küpça"nı ala bilmirik. Yeddi ildən çoxdur, burada yaşayırıq. Bütün binaların sakinləri çıxarış alıblar, biz isə yox", - deyərək sakinlər şikayət ediblər.

Tikintini icra edən mənzil-tikinti kooperativinin (MTK) baş mühəndisi Elçin Əsədov bildirib ki, bina 2004-cü ildə tələb edilən normalara uyğun tikilib. İndi isə Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura İdarəsi 2024-cü ilin tələblərinə uyğun sənədlər istəyir. Sözügedən MTK tərəfindən tikilən digər iki bina da çıxarışla bağlı problem olmayıb.

Problemin səbəblərini araşdırmaq üçün müvafiq sənədlərin təqdim olunduğu Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura İdarəsi ilə əlaqə saxlanılıb. Qurumdan arxiv sənədlərinə baxıldıqdan sonra cavab veriləcəyi bildirilsə də, nəticə olmayıb.

Gədəbəyin yüksək dağlıq ərazilərinə qar yağdı

Oktyabrın 18-i saat 18:00-a olan faktiki hava açıqlanıb.

APA xəbər verir ki, Milli Hidrometeorologiya Xidmətinin oktyabrın 18-i saat 18:00-a olan məlumatına əsasən əvvəlcədən xəbər verildiyi kimi Göygöl, Şəki, Qəbələ, İsmayilli, Şamaxı, Quba, Qusar, Qnz, Xaltan, Şabran, Şahdağ, Göyçay, Kürdəmir, Sabirabad, Cəfərxan, Neftçala, Biləsuvar, Yardımlı, Lənkəran, Astara, Bakıda və Abşeron yarımadasında aralıq leysan xarakterli yağış, Gədəbəyin yüksək dağlıq ərazilərinə qar yağır.

Sarı xəbərdarlığa uyğun olaraq şimal-qərb küləyi aralıq Bakıda və Abşeron yarımadasında 18 m/s-dək güclənib.

Neft Daşları stansiyasının məlumatına əsasən, dağların hündürlüyü 2,8 metrə çatıb.

Qarabağda avtovağzalların yeri müəyyənləşdirilir

Qarabağa müntəzəm marşrut reysləri yola düşür. Bəs işğaldan azad edilmiş ərazilərdə avtovağzal və avtostansiyalar fəaliyyət göstərmir?

Modern.az mövzu ilə bağlı Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi ilə əlaqə saxlayıb.

Qurumdan bildirilib ki, "Böyük Qayıdış" proqramı çərçivəsində işğaldan azad olunmuş ərazilərə əhəlinin köçürülməsi prosesi genişləndikcə müvafiq infrastruktur da qurulur.

"Əhalini keyfiyyətli nəqliyyat xidmətləri ilə təmin etmək məqsədilə yeni avtobus marşrutları açılır. Avtovağzal olmayan ərazilərdə dayanacaq yerləri müəyyən edilir. Hazırda avtovağzal və avtostansiyaların layihələndirilməsi üzrə işlər həyata keçirilir".

Ürək sağlamlığınızı tez yaxşılaşdırın məhsullar

Ürək-damar sağlamlığınızı yaxşılaşdırmaq üçün fiziki fəaliyyətlə məşğul olmaq, stresi minimuma endirmək və pəhrizinizə diqqət yetirmək lazımdır. Ürək və bütövlükdə bədən sağlamlığınızı tez bir zamanda yaxşılaşdırmağa kömək edəcək dörd qida qrupu var.

Bu barədə tibb elmləri doktoru Elizabet Klodas danışır.

Mütəxəssisin sözlərinə görə, məhsulların birinci qrupuna qoz-fındıq və toxum daxildir. Onların tərkibində ürək-damar sağlamlığını qorumaq üçün lazım olan bir çox vitamin və mikroelementlər, xüsusən də doymamış omega-3 yağ turşuları var. Onlar antiinflamatuar xüsusiyyətlərə malikdir, qan təzyiqini aşağı salır və qan laxtalanmasının qarşısını alır.

Məhsulların ikinci qrupu giləmeyvədir. Onlar orqanizmin ehtiyac duyduğu antioksidantlarla zəngindir, çünki xüsusilə ürək xəstəliklərinin inkişaf riskini azaldır və həm-

çinin immunitet sistemini gücləndirir.

Bütün taxıl məhsullarını diyetaya daxil etmək də lazımdır. Kardioloqun sözlərinə görə, belə məhsullar orqanizmi liflə doyurur ki, bu da həzmə yaxşılaşdırır və maddələr mübadiləsini sürətləndirir. Qadınlar hər gün təxminən 25 qram lif istehlak etməlidirlər, kişilər üçün isə bu miqdar 38 qramdır.

İstifadəsi xolesterolun həzm sistemində udulmasına mane olan yarpaqlı göyertini unutmayın və bu da öz növbəsində ürək, qan damarları ilə bağlı problemlərdən qoruyur. Yaşıl bitkilər həmçinin diabet və piylənmə riskini azaltmağa kömək edir./Lent.az

ÜSAVAT

Son səhifə

N 191 (8564) 19 oktyabr 2024

Oktyabr

Yerə düşən meteorların mənşəyi müəyyən edilib

CNRS, Avropa Cənub Rəsədxanası (ESO) və Karlov Universitetindən olan beynəlxalq alim qrupu müəyyən edib ki, Yerə düşən bütün məlum meteorların 70%-i üç gənc asteroid ailəsindən qaynaqlanır. Kəşf göstərir ki, Yerə düşən meteorlar əksərən əsas asteroid qurşağında baş vermiş son toqquşmalar nəticəsində formalaşan Karin, Koronis və Massalia ailələrindən qaynaqlanır. Bu hadisələr 5.8, 7.5 və təxminən 40 milyon il əvvəl baş verib. Xüsusilə, Massalia ailəsi bütün məlum meteorların 37%-nin mənşəyi kimi müəyyən edilib.

Meteorların mənşələrini müəyyən etmək üçün alimlər teleskopik müşahidələr və kompüter simulyasiyalarının kombinasiyasından istifadə ediblər. Müşahidələr əsas asteroid ailələrinin tərkibini ətraflı öyrənməyə, simulyasiyalar isə onların toqquşmalarını və dinamik təkamülünü modeləşdirməyə imkan verib. Bu metod əsas asteroid qurşağındakı bütün böyük ailələrə tətbiq edilib ki, bu da həm karbonlu xondritlərin, həm də akondritlərin mənşələrini aşkar etməyə imkan verib. Təhlil zamanı müəyyən edilib ki, meteorların mənşələri əsasən toqquşmalardan sonra kiçik fragmentlərə zəngin olan gənc asteroid ailələridir. Bu fragmentlər daha yüksək hərəkətliyə məruz qalır, qurşaqdan çıxma və Yerə toqquşma ehtimalını artırır. Onlardan fərqli olaraq, daha qədim asteroid ailələri artıq lükənib və Yerə düşə biləcək çoxlu sayda fragment ehtiva etmir.

Bundan əlavə, tədqiqatçılar məlum meteorların 90%-dən çoxunun mənşəyini müəyyən edə biliblər. Tədqiqat göstərib ki, Hayabusa2 və OSIRIS-REx missiyaları tərəfindən son zamanlarda öyrənilən Ryugu və Bennu asteroidləri Polana ailəsi ilə eyni ana asteroidindən əmələ gəlib. Bu təhlil, həmçinin Yer üçün potensial təhlükəli olan böyük asteroidlərin mənşəyini izləməyə kömək edir.

106 yaşlı qadın uzunömürlülük sirrini açıqladı

Britaniyaəsilli 106 yaşlı Doroti Yanq uzunömürlülüyünün sirrini sağlam həyat tərzini və zərərli vərdislərdən imtina etməkdə görür. Məlumatla görə, təqaüdcü qadın 27 may 1918-ci ildə Birinci Dünya Mühəribəsinin qızgın dövründə anadan olduğunu bildirib. Qadının sözlərinə görə, o, sevdiyi işlə məşğul olaraq və sevdiyi insanlarla uzun və xoşbəxt həyat yaşayıb. 15 yaşında Qadınlar İnstitutuna daxil olub, orada dəri emalı, qab-qacaq boyama, bağcılıq, tikmə və tikiş öyrənib. Yanqın sözlərinə görə, onun ən çox marağı rəqsə olub. Orada o, sonradan ailə qurduğu Corc adlı bir gəncə tanış olub. Onlar Böyük Mançester qraflığında 52 il birlikdə yaşayıb, iki qız övladı və dörd nəvə böyüdüb-

Xanımların maraqla gözlədiyi tövsiyə - arıqlama zamanı çörək yeyin

“Arıqlamaq istəyən insanlar çörəyi ehtiyatla istifadə edirlər. Onlara elə gəlir ki, çörək məhsullarında çoxlu kalori var və bu kalori dərhal yağa çevrilir. Ancaq çörəyin miqdarında istifadəsi gözəl bədən quruluşuna zərər vermir”.

Bu barədə rusiyalı diyetoloq Natalya Kruqlova bildirib. Onun sözlərinə görə, çörəyi çəki azaltma dövründə yemək olar. “Bu məhsulu sağlam çəkini saxlayan kən də istifadə etmək olar. Ancaq yaxşı olar ki, insan tam taxıllı çö-

rək. Qadın bu müddət ərzində əsasən ev işləri ilə məşğul olub. Hazırda Yanqın altı nəticəsi var. 1997-ci ildə həyat yoldaşının vəfatından sonra o, qızlarından biri ilə yaşayıb, daha sonra qocalar evinə köçüb.

Yanq bütün həyatı boyu sağlam vərdislərə riayət etdiyini bildirib - o, heç vaxt siqaret çəkməyib, alkoqolu isə yalnız 102 yaşında, pandemiya ilə əlaqədar karantin zamanı dadıb. Uzunömürlü qadının sözlərinə görə, kürəkəni onu xeres içkisinə qonaq edib. O vaxtdan bəri, qadının qeyd etdiyi kimi, o, hərdən bir qəndər şerab içir. Təqaüdcü qadın zəngin və uzun ömrünün digər sirrini həmişə özünü xoşladığı şeylərlə əhatə etməyə çalışmasında görür. Belə ki, Yanq hazırda qocalar evinin işçilərindən onun yanına tez-tez uşaqları çağırmaqlarını xahiş etdiyini bildirib, çünki onlarla ünsiyyət qurmağı sevir.

rək seçsin. Bu cür un daha çox bitki zülalları, qida lifləri, vitaminlər və mikroelementlər ehtiva edəcək. Kalori baxımından taxıl çörəyi və rafinə edilmiş undan hazırlanmış çörək arasında böyük fərq yoxdur. Lakin toxluq hissinə saxlamaq və digər qida maddələrini almaq baxımından belə çörəyin bir sıra üstünlükləri var. Çörək əksər insanlar üçün təhlükəlidir? Xeyr, bu məhsul qida rasionunda mütləq olmalıdır”, - deyər Kruqlova bildirib. Diyetoloq əlavə edib ki, həzm problemi olmayan insanlar çörəyi qorxmadan yeyə bilirlər. “O, nahar üçün yaxşı əlavə və ya müstəqil qəlyanaltı ola bilər”, - deyər həkim sözlərini yekunlaşdırıb.

Bunları bilirsinizmi?

- * Dünya əhalisinin demək olar ki, 50 faizi telefondan istifadə etmir.
- * 1 saat qulaqlıqdan istifadə qulaqdakı mikrobların sayını 700 faiz artırır.
- * Barmaq izləri kimi hər insanın özünəməxsus dil izi də var.
- * Bətxoven son əsərini kar halda bəstələyib.
- * Eyfel qülləsinin hazırlanmasında 6400 ton ağırlığında 18.100 ədəd dəmir parçasından istifadə edilib.
- * İnsan orqanizmindəki bütün damarların uzunluğu 15 min km-dir.
- * Bir futbolçu topa hər dəfə başı ilə vuranda, beynində min hüceyrə ölür.
- * İnsanın başında orta hesabla 30.000-100.000 ədəd saç var. Hər gün onlardan 100-ü tökülür.
- * Amerikalıların 60 faizi ölkələrini xəritədə tapa bilmir.
- * Britaniya kraliçasının imperiya tacında düz 1783 bril-yant qaş düzülüb. Onların arasında ən məşhuru 309 karatlıq “Afrika ulduzu”dur.
- * Heç bir kağız vərəqini yeddi dəfədən artıq bərabər qatlamaq mümkün deyil.
- * Kişilər qadınlara nisbətən üç dəfə çox intihar edirlər. Ancaq qadınlar kişilərdən üç dəfə artıq intihar cəhdi edirlər.
- * Dünyada ən çox poçt şöbəsi olan ölkə Hindistandır. Orada 152 792 poçt şöbəsi fəaliyyət göstərir.
- * 1950-ci ildə Çində orta insan ömrü 35 il olduğu halda, 2000-ci ildə bu rəqəm 70-ə çatıb.
- * 39-cu ABŞ prezidenti Cimmi Karter dəqiqədə 2000 söz sürətlə oxumağı bacarmış.

Honkonqda yeni növ bakteriya tapılıb - spirtlə qidalanır

Çinli və ABŞ-li mikrobioloqlar Honkonq ərazisində əvvəllər məlum olmayan bakteriya ştamı aşkar ediblər ki, bu da antiseptiklərin təsirinə davam gətirə bilir və onlardakı spirt və ammoniyak molekulları ilə qidalana bilir. Bu barədə Sian Tszyaotun-Liverpul Universitetinin Mətbuat Xidməti məlumat yayıb. “Bu bakteriyanın genomu ona məişət kimyəvi məhsullarında olan ammonium ionlarını “həzm etməyə”, həmçinin antiseptiklərin istehsalında istifadə olunan spirtləri parçalamağa imkan verir. Bu, mikroblara qida mənbələrinə məhdud çıxış şəraitində sağ qalmağa və şəhər mühitində digər bakteriyalarla rəqabətdə qalib gəlməyə imkan tanıyır”, - deyər universitetin dosenti Tong Xinzhaoyu bildirib.

Tong Xinzhaoyu və həmkarları bu kəşfi Honkonq şəhər mühitində yaşayan mikrobların özünəməxsus “siyahıya alınması” zamanı ediblər. Bu məlumatları əldə etmək üçün alimlər bu meqapolisin müxtəlif bölgələrindən 738 nümunə toplayıblar, o cümlədən sakinlərin dəri səthindən çoxlu sayda nümunələr götürüblər, mikrobların genom strukturlarını deşifrə edib və onları öyrəniblər. Bu təhlil zamanı bioloqlar əvvəllər elmə məlum olmayan 360-dan çox bakteriya ştamı aşkar edə biliblər. Tədqiqatçıların diqqətini üç növ dəri mikrobu cəlb edib ki, onlardan biri adətən Antarktidada rast gəlin “eremiobacterota” tipinə aiddir. Digər ikisi isə adətən digər bakteriyaların daxilində yaşayan “patescibacteria” üst tipinə aiddir. Bakteriyaların birinci forması maraqlı idi, çünki onun DNT-sində müxtəlif antiseptiklərin istehsalında geniş istifadə olunan qeyri-üzvi azot birləşmələrinin və spirtlərin parçalanmasına cavabdeh olan genlər var idi. Digər iki mikrob qeyri-adi qısa genoma malikdir və eyni zamanda A vitamininin əsası olan karotin molekullarını, həmçinin Q10 antioksidantını istehsal edə bilir ki, bu da həmin bakteriyaların simbiotik xarakterini göstərir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

“Yeni Musavat”ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, “Son dakika” MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500